

Directa

publicació quinzenal

Núm 392

Del 22/9 al 6/10 de 2015

2 €

www.directa.cat

Dotze activistes avaluen
l'aposta electoral
impulsada des de l'entorn
dels moviments socials

8-11

Entrevista a la filòsofa
Marina Garcés sobre
pensament, maneres de
fer política i canvi social

12-15

La mort de 74 persones
en una fàbrica evidencia
les males pràctiques de
la indústria filipina

22-23

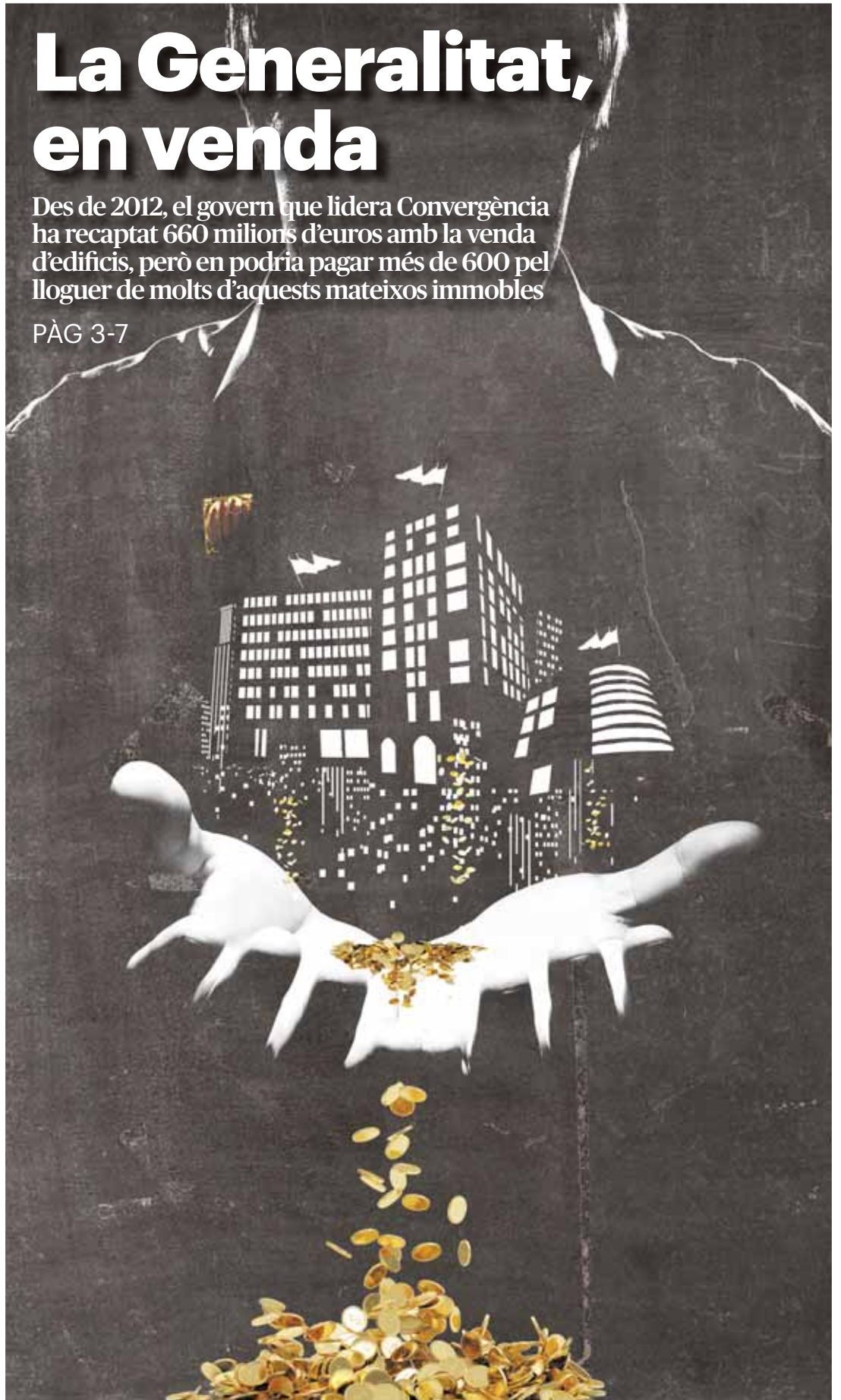
+SUPLEMENT:

La Generalitat, en venda

Des de 2012, el govern que lidera Convergència ha recaptat 660 milions d'euros amb la venda d'edificis, però en podria pagar més de 600 pel lloguer de molts d'aquests mateixos immobles

PÀG 3-7

/ HUGO CORNELLES

D

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LICÈNCIA CREATIVE COMMONS:
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra
Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb
un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament
les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Estirant del fil
David Bou i Victor Yustres
Al peu del canó
Marc Rude i Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Maties Lorente
Impressions
Adrián Crespo i Isabel Benitez
Roda el món
Oriol Andrés i Roger Suso
Poca Broma
Roger Pelàez
Expressions
Oriol Fuster i Joan Gener
La indirecta
Alex Romaguera
Coordinació web
Manel Ros i Eloi Latorre
Audiovisuals
Sònia Calvó
Fotografia
Victor Serri
Il·lustració
Ricardo Hermida
Correcció
L'asterisc
Edició
Ignasi Franch
Compaginació
Roger Costa Puyal
Disseny gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes
i Hugo Cornelles
Gestió web
Taliaos Koop.
Administració
Karminha
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial
Pau Fabregat

CORRESPONSALIES:
Baix Llobregat, Berguedà, Barcelonès
Nord, El Camp, Girona, L'Horta, Manresa,
Maresme, Menorca, Osona, La Plana Alta,
Ripollès, Sabadell, Solsonès, Terrassa, Terres
de l'Ebre, Terres de Ponent, Vallès Oriental

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

Arqueologia Directa (4): de l' 'Altaveu' a la 'Directa'

Roger Costa Puyal
@Ruesru

El 9 d'abril de 2005, a l'antic Espai Obert, al Paral·lel barceloní, vam presentar el projecte de setmanari dels moviments socials als seus protagonistes, els moviments socials. Havíem informat tothom enviant 450 cartes de convocatòria. Però les grans esperances que teníem posades en aquella trobada no es van veure acomplertes, ja que només s'hi van presentar 21 persones.

Sabem el nombre exacte perquè consta en l'acta, presa per la Lèlia. Hi havia la Mariona i el Regino, del col·lectiu Fora de Quadre, que havia editat el *Diari de la Pau* durant la campanya contra les guerres de l'Afganistan i l'Iraq. El Regino seria el nostre primer coordinador de fotografia i la Mariona ho seria de la secció d'opinió. Hi havia el Roger i el Sergi, d'*El Triangle*, que serien coordinadors de Cultura i de la Indirecta respectivament. Hi havia gent d'*El Vocero disidente*, del portal de notícies Santsantifa.org, de *La llamada del cuerno*, de l'editorial Virus, del *Contra-Infos*, del *Xibarrí*, de *La Burxa* i del *Masala*. També hi havia un parell d'il·lustradors i algunes persones vinculades al món de la premsa oficial.

El projecte, que s'havia de dir *Altaveu*, va agradar a totes les presents. La gent d'*El Triangle* i del *Diari de la Pau* va explicar la seva experiència nefasta amb la distribució als quioscos, molt cara i opaca. Es va parlar de la relació amb *Illacrua*, que era un projecte molt similar, però que no veia clara ni una fusió amb el nostre projecte ni un transvasament de subscripcions; en aquell moment era massa arriscat per a elles perquè ja tenien un projecte consolidat. Això canviaria cinc anys després. Es va parlar, també, de la filosofia i el to de la publicació, que havia de ser "anar més enllà", que "l'estètica i el llenguatge no fossin cap barreira per a les lectores que no estiguessin directament implicades en els moviments socials". Hem caminat molt per aquest camí.

Al final de l'assemblea, ens vam fer la gran pregunta: l'objectiu estava plantejat i les persones disposades a engegar-lo érem les que estàvem allà, tiràvem endavant l'*Altaveu* o no? La resposta va ser que sí i ja no hi va haver marxa enrere.

Portada del dossier
per a la campanya
de presentació del
setmanari

Logotip inicial del
projecte i primer
follet promocional de
subscripcions

Fariem el setmanari: si funcionava, perfecte; si no, plegaríem veles i cadascú tornaria als seus projectes. Ningú no ens donava més de dos mesos de vida.

L'assemblea següent ja la vam fer a Can Vies perquè l'Espai Obert tancava temporalment per canviar de local. Hi van participar catorze persones. A les assemblees següents, va anar entrant i sortint gent i, d'aquesta manera, es va acabar formant el grup inicial del setmanari. Vam parlar que caldria molta implicació personal i que, per tant, "estaria bé que tothom cobrés per la seva feina". Erem joves i innocents.

El primer que vam fer va ser informar-nos sobre quina forma legal podríem tenir i es va decidir crear -provisionalment- una associació cultural, que era el més fàcil per començar. Aquesta associació és, encara avui, la nostra forma legal... sembla que per poc temps. El nom que vam triar va ser Associació per la Difusió Sense Límits. Les seves sigles, ADSL, ens donaven joc per fer difusió, ja que aquells anys les companyies telefòniques començaven a instal·lar l'Internet de banda ampla, amb la tècnica d'ADSL, per tot arreu. El 14 de maig, a Can Vies, vam omplir els formularis dels estatuts i l'acta fundacional de l'associació. Un servidor en seria el president.

El següent pas era registrar el nom del setmanari, *Altaveu*. Aleshores, vam descobrir que això no podria ser perquè aquest nom estava registrat "en tots els seus formats possibles". Calia buscar un nom nou per al projecte. Ràpidament, ens va agradar *Directa*, però resulta que aquest tampoc no es podia registrar perquè hi havia infinitat de publicacions amb aquesta paraula a la seva capçalera. Per això vam pensar en la possibilitat de desenvolupar-lo dins d'una frase, que va acabar sent *Setmanari de Comunicació Directa*.

Finalment, vam dissenyar el logo que ens va acompanyar durant els primers anys, una *d* minúscula de color vermell amb una fletxa negra. Ja estàvem preparades per començar a organitzar la campanya de presentació i el número 0, la primera *Directa*. Continuarà. ◀

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar?
Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?

ESCRIU-NOS a directa@directa.cat **PARTICIPA!** #Directa391

Des de 2012, el govern català ha venut 40 edificis públics ubicats a Barcelona a fons d'inversió, societats i empreses privades. A canvi, ha pogut recaptar uns ingressos extraordinaris de 660 milions d'euros. Tanmateix, si s'analitzem en profunditat les operacions immobiliàries, els acords de venda no són pas tan rendibles per a l'erari públic. La Generalitat catalana continua llogant molts dels immobles venuts i paga una gran quantitat de diners a les corporacions compradores per romandre-hi com a inquilina. El model de venda d'immobles públics tampoc no ha estat rendible per a la Generalitat valenciana, que va fracassar amb el Pla d'Optimització de Patrimoni i no va aconseguir desfer-se dels edificis.

Quaranta edificis públics en mans privades

El procés de venda que ha gestionat el Departament d'Economia i Coneixement ha inclòs les seus de les conselleries, però la Generalitat continua a molts dels immobles com a llogatera

Tot i una forta rebaixa del preu exigida, la Borsa de Barcelona encara no ha estat venuda

“El govern va aconseguir tancar forats, però les operacions són ruïnoses. Ha traslladat els costos en el lloguer dels edificis”, afirma l'economista Albert Recio

Joan Mas
@jmasautonell

El darrer mes de juny, la Generalitat va aprovar la venda de la seu del Departament d'Empresa i Ocupació -coneguda com a Torre Muñoz- i d'un edifici del carrer de Sepúlveda on hi ha la Secretaria d'Ocupació i Relacions Laborals. Eren dos dels últims blocs que el govern català es treia de sobre. La societat Nadlan BCN SA, controlada per l'inversor israelià Moshe Morris Benisty, va comprar els dos immobles per uns 63,5 milions d'euros a través d'una negociació directa amb les autoritats catalanes.

El govern va argumentar que els ingressos de l'operació immobiliària serien de gran ajuda per reduir el dèficit, però les clàusules establertes demostren que l'acord de venda de les dues finques no sortia tant a compte: els dos edificis venuts

continuen sent ocupats per la Generalitat, que va pactar amb Nadlan BCN un contracte d'arrendament de tres anys per l'edifici del carrer Sepúlveda i un lloguer de vint anys per mantenir les oficines del Departament d'Empresa i Ocupació a la Torre Muñoz. Si els terminis acordats pels dos immobles es compleixen, els costos que la Generalitat haurà d'assumir com a arrendatària superaran els 33 milions d'euros. En aquestes condicions, la venda de patrimoni públic és un negoci rodó? Segons indiquen les xifres, no sembla ser així.

El pla de racionalització del patrimoni

La venda i el lloguer d'edificis públics com els que acullen les oficines d'Empresa i Ocupació ha estat una pràctica molt comuna els darrers anys. Des de 2012, la Generalitat s'ha des-

Continua a la pàgina següent >>>

>>> Ve de la pàgina anterior

fet de 40 immobles ubicats a Barcelona, que han anat a parar a mans d'empreses, societats i fons d'inversió privats, però el govern català segueix a moltes de les finques com a llogater. "La venda de patrimoni públic és pa per avui i fam per demà", comenta Albert Recio, professor d'economia aplicada a la UAB i activista veïnal. "La Generalitat necessitava liquiditat i va aconseguir tapar forats, però són operacions ruïnoses que no tenen sentit a llarg termini. Al final, l'administració ha traslladat els costos en els lloguers dels edificis", afegeix l'economista.

La justificació del gabinet d'Artur Mas per posar patrimoni públic en mans privades ha estat la necessitat d'aconseguir ingressos extraordinaris per eixugar el dèficit i l'endeutament que arrossega l'administració catalana. El procés ha inclòs la majoria dels edificis que alberguen les oficines administratives i les seus de les conselleries autonòmiques. A hores d'ara, el Parlament i el Palau de la Generalitat o el Palau Robert són alguns dels pocs edificis que les institucions catalanes encara conserven com a propis.

El Departament d'Economia i Coneixement, l'òrgan encarregat de gestionar la privatització del patrimoni, també ha venut la seva pròpia seu. L'empresa farmacèutica italiana Angelini va comprar l'edifici que acull la conselleria, situat a la Rambla Catalunya, per 23,2 milions d'euros a finals de 2013. En un principi, el preu de sortida de l'immoble era de 29 milions d'euros, però el grup comprador se'l va quedar amb un descompte del 20% en una segona subhasta. En aquest cas, Angelini va pactar un contracte d'arrendament de tres anys amb la Generalitat.

Com si fos una immobiliària, la conselleria que lidera Andreu Mas-Colell té oberta una pàgina al portal web Gencat.cat on exposa el catàleg d'edificis que estan en venda. L'últim gran immoble que ofereix és el bloc de la Borsa de Barcelona, situat al passeig de Gràcia. A finals de 2014, el govern va treure el bloc a subhasta per 88,9 milions d'euros, però no va rebre cap oferta. Després, el Departament d'Economia i Coneixement va rebaixar el preu de l'edifici a 71 milions d'euros, però, a hores d'ara, encara no ha trobat cap comprador.

Edificis malvenuts

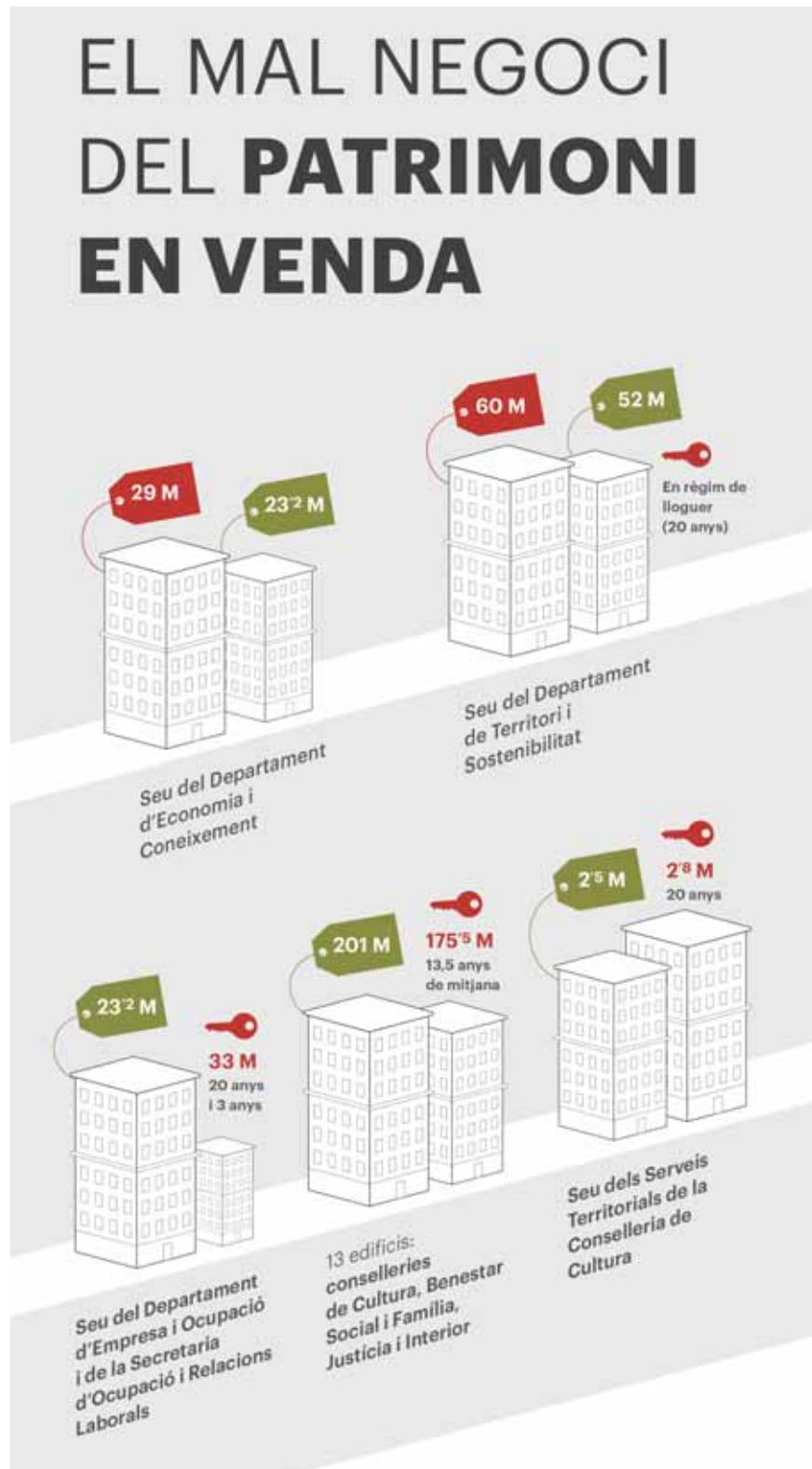
A través de totes aquestes operacions immobiliàries, el govern català ha pogut recaptar 660 milions d'euros. Si no es revocuen una bona part dels contractes d'arrendament acordats, la Generalitat pagarà un cost aproximat de més de 600 milions d'euros pel lloguer de molts dels edificis venuts. D'altra banda, les presses i les dificultats per trobar compradors han fet que molts immobles es venguessin a corre-cuita i a preu de saldo.

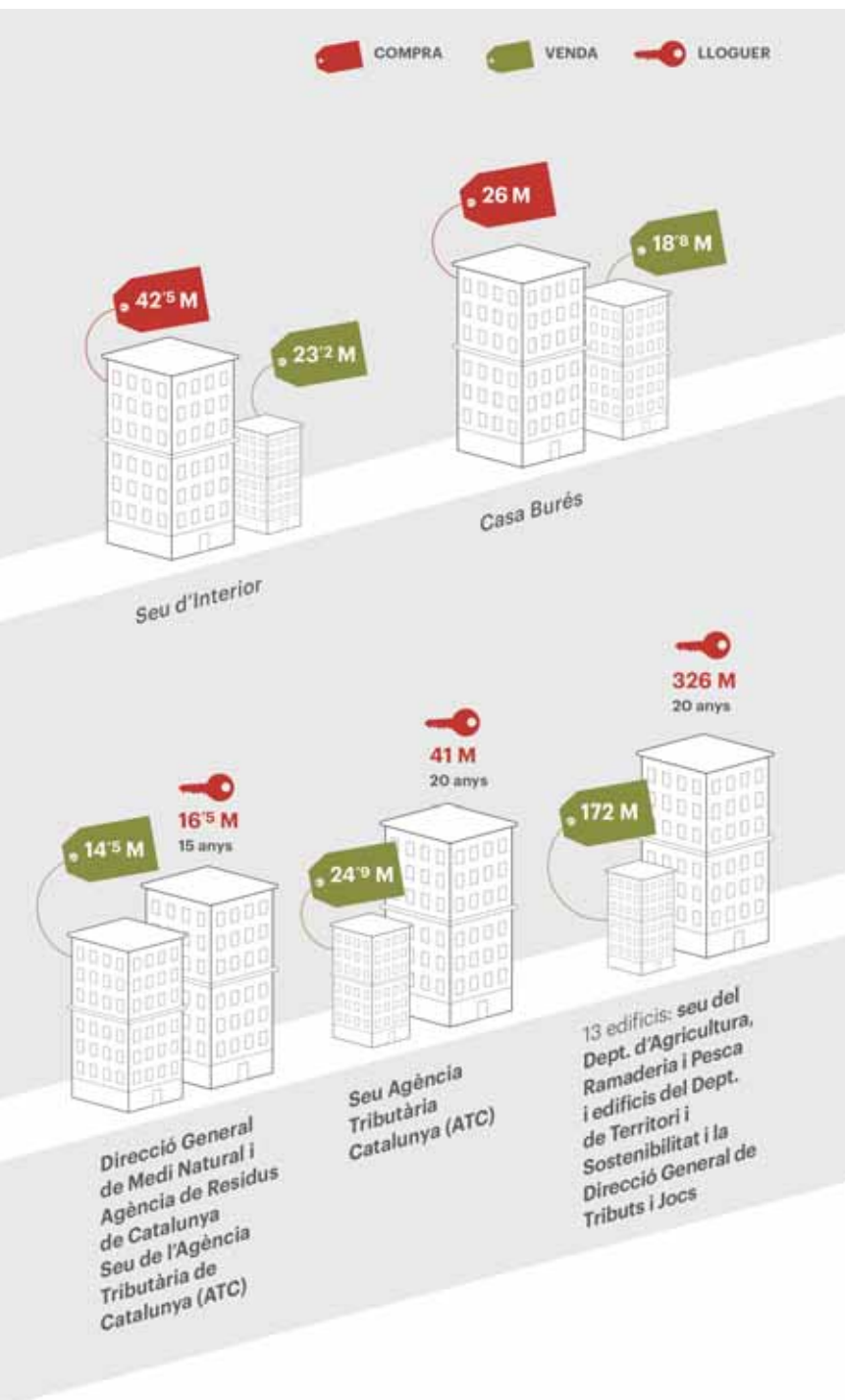
La seu del Departament de Territori i Sostenibilitat, situada entre l'avinguda Josep Tarradellas i la plaça Francesc Macià, es va vendre el març de 2012 per 52 milions d'euros a l'agència immobiliària Bancalé Servicios Integrales SL. Tot just tres anys abans, però, el govern del Tripartit havia comprat el bloc per 60 milions d'euros. Va ser el primer edifici que la Generalitat va malvendre. A més, l'equip de CiU va pactar l'arrendament del mateix edifici amb la societat compradora per un període de vint anys.

Més endavant, la Generalitat va fer un parell d'operacions immobiliàries semblants, que serien molt criticades per la seva poca rendibilitat. El juliol de 2014, el govern va vendre un lot de tretze edificis per un total de 201 milions d'euros a la companyia d'assegurances Zurich. El preu de sortida de la subhasta pública era de 215 milions d'euros, però la convocatòria va que-

A través de diverses operacions immobiliàries, el govern català ha pogut recaptar 660 milions d'euros, però en podria pagar més de 600 pel lloguer de molts dels edificis venuts

/ ANNA TORNER

Amb els contractes d'arrendament de llarga durada que s'han pactat, moltes de les empreses compradores recuperaran les inversions fetes al cap de pocs anys

dar deserta i el govern es va veure obligat a reduir-lo en el segon procés de licitació. Amb el traspàs de la propietat dels immobles a Zurich, l'administració catalana es va desfer de les conselleries de Cultura, Benestar Social i Família, Justícia i Interior. El cas de la seu que aleshores ocupava Ramon Espadaler, entre el passeig de Sant Joan i el carrer Diputació, va ser el més polèmic: el 2005, el Tripartit havia comprat la finca a Agbar per 42,8 milions d'euros, però el govern de Mas la va vendre per només 23 milions el 2014.

L'operació no va acabar aquí: la Generalitat va signar un contracte d'arrendament amb Zurich per mantenir els despatxos d'Interior a l'edifici durant els propers vint anys. Amb set dels altres immobles venuts, el govern també va acordar un lloguer de dues dècades; per a les dependències administratives restants, va pactar l'arrendament per un termini de cinc anys. En total, el lloguer anual que el govern paga a l'empresa asseguradora per ocupar els immobles és de gairebé tretze milions d'euros. D'aquesta manera, Zurich podrà recuperar una bona part dels diners destinats a l'adquisició dels edificis en poc més de quinze anys.

Vendre la casa i anar de lloguer

Amb els contractes d'arrendament de llarga durada que s'han pactat, moltes de les empreses compradores recuperaran les inversions fetes al cap de pocs anys. El maig de 2012, la Mutual Mèdica de Catalunya i Balears va comprar la seu dels serveis territorials de la Conselleria de Cultura per 2,5 milions d'euros. Amb la venda, el govern català va acordar automàticament el lloguer de l'immoble del carrer Muntaner durant un període mínim de vint anys. D'aquí a dues dècades, la Generalitat haurà pagat 2,78 milions d'euros en concepte d'arrendament, una càrrega econòmica més alta que els guanys inicials extrets amb la privatització de l'immoble.

El juny de 2012, tot just un mes després, el govern va vendre l'edifici del carrer Roux que acull la Direcció General de Medi Natural i l'Agència de Residus de Catalunya al fons Vida Caixa per 14,5 milions d'euros. Les condicions de l'operació immobiliària van seguir la tònica general: la Generalitat continuaria ocupant l'edifici com a llogatera durant quinze anys. Si es compleix el termini d'arrendament, l'administració catalana pagarà 16,5 milions d'euros de lloguer, dos milions més dels que ha ingressat per la venda del mateix edifici.

El febrer de 2013, la venda de la seu de l'Agència Tributària de Catalunya (ATC) va esdevenir una nova fita dels negocis immobiliàris ruïnoses de l'administració catalana. Ziscal Inversiones 2012 va comprar el bloc de set plantes del carrer Fontanella per 24,975 milions d'euros, una inversió que trigarà pocs anys a recuperar. El govern, que va signar un contracte de lloguer d'un mínim de vint anys, acabarà pagant més de 41 milions d'euros a la societat compradora per restar a l'immoble en cas de complir amb el període d'arrendament.

També hi ha empreses que van comprar alguns edificis públics per reconvertir-los en hotels. La cadena hotelera Motel One va pagar catorze milions d'euros per fer-se amb un immoble del passeig Pujades que abans havia acollit una unitat dels Mossos d'Esquadra. El seu objectiu era rehabilitar el bloc per aprofitar l'onada turística. L'antic edifici del Memorial Democràtic, a la Via Laietana, va tenir un destí similar. L'abril de 2014, la societat Corporació Qualitat -en mans de la família Espelt, propietària de la cadena hotelera H10- va comprar el bloc per 11,9 milions d'euros sense establir cap contracte de lloguer posterior amb la Generalitat. ♦

Axa Real Estate: una inversió assegurada

A mitjan 2013, la Generalitat va vendre un paquet de tretze edificis al grup Axa Real Estate per 172 milions d'euros. Inicialment, els edificis tenien un valor de 207,7 milions d'euros, però el govern va rebaixar un 22% el preu de venda després de fer diversos concursos públics i no trobar comprador. Entre els blocs venuts a l'empresa transnacional, hi havia la seu del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i edificis del Departament de Territori i Sostenibilitat i la Direcció General de Tributs i Joc, ubicats al carrer Aragó i a la Via Laietana de Barcelona respectivament.

L'acord amb Axa Real Estate també va implicar que la Generalitat fes un contracte de lloguer d'un màxim de vint anys per romandre als edificis venuts. Anualment, el govern ha de pagar 16,3 milions d'euros per l'arrendament dels immobles. Amb aquesta quantitat, la corporació podrà recuperar el valor de la inversió feta en onze anys. D'altra banda, si la Generalitat continua sent la llogatera dels edificis durant les dues properes dècades, pagarà un total de 326

milions d'euros, gairebé el doble dels diners que va ingressar amb la venda.

Axa Real Estate és la divisió immobiliària d'una companyia d'asseguracions francesa amb presència internacional. A través de Zumaran Inversiones SL, el grup Axa també s'encarrega de la construcció d'un futur campus administratiu que a partir del 2019 haurà de concentrar les dependències de l'Administració catalana al barri de la Marina del Port de Barcelona. El projecte de l'empresa francesa va guanyar un concurs públic convocat el juny passat. Les instal·lacions a on es col·locaran les oficines de la Generalitat, però, no seran de titularitat pública: el govern català ha signat un contracte d'arrendament amb Axa d'una durada de 20 anys per llogar el futur complex multidepartamental. Per Albert Recio, el trasllat de molts despatxos de la Generalitat cap a una zona perifèrica tampoc és una bona notícia. "El fet que les oficines de l'Administració es traslladin als afores de Barcelona tindrà un cost social per la ciutadania", remarca l'economista.

La Casa Burés, un edifici modernista privatitzat

El govern català va perdre més de set milions d'euros amb la compra i venda d'aquest immoble

La situació de la Casa Burés és una mostra més de l'espoli del patrimoni públic per part de mans privades. Situat entre els carrers Ausiàs March i Girona, és un dels edificis més representatius del modernisme barceloní. Catalogat com a bé d'interès cultural, l'Ajuntament de Barcelona va comprar l'immoble el 2007 amb la idea de fer-hi el Museu de l'Arquitectura i un centre d'interpretació del Modernisme. Tanmateix, el projecte no va prosperar i el consistori va vendre l'edifici a la Generalitat ràpidament per 26 milions d'euros. La previsió era instal·lar-hi unes quantes oficines administratives, però la iniciativa tampoc no va

tirar endavant i les estances de l'edifici modernista van restar buides.

Tot i que feia anys que el veïnat de l'Eixample reclamava que la Casa Burés esdevingués un equipament públic, l'edifici va continuar abandonat amb el nou govern liderat per CiU. Finalment, es va posar en subhasta. El Departament d'Economia va fixar el preu de venda en un mínim de 26 milions d'euros, però, com que no es van trobar compradors, la Generalitat va acceptar vendre l'edifici per 18,8 milions d'euros. La promotora immobiliària que ara n'és propietària, Trinder Promotions SL, vol reparar l'immoble per fer-hi 29 pisos de luxe.

Les 'big four' del patrimoni immoble català

La Generalitat va destinar un pressupost de fins a 4,3 milions d'euros en assessoria externa per la venda d'edificis públics

Home fort de la comunicació a CDC, David Madí va ser fitxat per Deloitte

Entre 2011 i 2012, la consultora Deloitte va rebre contractes de la Generalitat per valor de 41 milions d'euros, el triple que durant els tres darrers anys del govern tripartit

Gemma Garcia
@gemma_g_fabrega

El març de 2014, les consultores Aguirre Newman i Clifford Chance van organitzar un *road show* a Londres, Nova York i Barcelona per presentar un lot de tretze edificis de la Generalitat, que es va acabar venent a l'empresa asseguradora Zurich. Les firmes que van assessorar el govern, com tantes altres del sector, compten amb una àmplia cartera de contactes d'inversors internacionals i, si no aconsegueixen atraure'ls, els van a buscar allà on calgui. Normalment, són empreses que ofereixen diversos serveis d'assessorament financer, fiscal o comptable, tant en el sector privat com en el públic. Es dediquen a fer proves de resistència del sector bancari, a auditar la situació econòmica de l'administració o, fins i tot, a dissenyar expedients de regulació d'ocupació (ERO) i el nou model tributari català.

A finals de 2011, la Generalitat va escollir tres d'aquestes companyies i dos importants despatxos d'advocats per a la gestió comercial i l'assessorament en la venda d'immobles. El pressupost destinat a aquests serveis arribava als 4,3 milions d'euros. La venda del primer paquet d'edificis va ser adjudicada a Deloitte, la seva branca d'advocats i Aguirre Newman, unides en forma d'Unió Temporal d'Empreses (UTE). Un segon grup d'immobles va quedar en mans de Jones Lang LaSalle amb el suport jurídic de Roca Junyent.

Vincles amb el poder

El sector de les consultores i assessores és ampli, però n'hi ha quatre que sobresurten en facturació i expansió. Són les anomenades *big*

four. Cadascuna compta, entre els seus professionals, amb un exalt càrrec de Convergència Democràtica de Catalunya. Deloitte va fitxar David Madí, exsecretari de Comunicació de la Generalitat; PWC, Joaquim Triadú, exsecretari general del Departament de Cultura; KPMG, l'exconseller de territori i pare de la privatització d'Aigües Ter Llobregat (ATLL) Lluís Recoder, i Ernst & Young, l'exconsellera de Justícia Pilar Fernández Bozal.

D'aquestes *big four*, només Deloitte ha estat escollida per gestionar la venda d'una part del patrimoni de la Generalitat, però el govern de CiU les ha contractades totes quatre en diverses ocasions. Com va publicar l'*Anuari Mèdia.cat*, Deloitte va rebre contractes per valor de 41 milions d'euros entre 2011 i 2012, fet que va suposar triplicar els ingressos obtinguts respecte als tres darrers anys del govern tripartit. Però hi ha altres empreses assessores que també s'han fet un lloc en el sector especialitzant-se en transaccions immobiliàries: han gestionat la venda d'immobles de la Generalitat, juntament amb Deloitte, Jones Lang LaSalle i Aguirre Newman, que és l'única firma espanyola que competeix amb les multinacionals. Aquesta última va ser fundada per Stephen Newman i Santiago Aguirre, el germà d'Esperanza Aguirre, i també hi treballa el cosí de la presidenta del PP de Madrid.

A banda de Deloitte Abogados, segons consta en l'adjudicació del 30 de setembre de 2011, el bufet Roca Junyent -presidit per l'exdirigent de CiU i militant de CDC Miquel Roca- també ha intervingut en la gestió de compravenda. Aquest gran despatx d'advocats ha estat contractat en múltiples ocasions per la Generalitat de Catalunya i per altres administracions com l'Ajuntament de Barcelona, que durant el mandat de Xavier Trias va contractar el seus serveis jurídics per un valor de 74.062 euros. ◀

La Generalitat Valenciana no aconsegueix desfer-se dels seus immobles

El Pla d'Optimització del Patrimoni desenvolupat pel govern del Partit Popular fracassa i no assolix els objectius econòmics necessaris per quadrar els comptes de la institució

Gerardo Camps, conseller d'Economia i Hisenda sota mandat de Francisco Camps

Ainoha Alberola
@noanswers

Al número 32 del carrer Colón de València, les prestatgeries ja no són plenes de carpetes ni papers, no hi repiqueja el so de les teclades dels ordinadors i el funcionari no hi camina amunt i avall. Ara, qui ocupa l'espai és la clientela d'una botiga de roba amb les prestatgeries repletes de samarretes, pantalons o vestits d'última moda, on sona una música estrident i excessivament elevada. El número 32 del carrer Colón de València era, abans, la seu de la Conselleria d'Economia i Indústria; ara és una botiga del grup tèxtil Inditex. Pel lloguer d'aquest local, situat en un dels carrers més comercials de la ciutat, el govern valencià rep 1,2 milions d'euros l'any. Aquesta és -de moment- l'operació més reeixida del Pla d'Optimització del Patrimoni presentat per la Conselleria d'Economia en 2011.

Amb aquest pla, el conseller Gerardo Camps pretenia vendre solars i edificis que eren patrimoni de la Generalitat Valenciana per un valor de 393 milions d'euros. L'objectiu era clar: estabilitzar els pressupostos i reduir el dèficit del País Valencià, en aquell moment d'un 5%. El pla no va començar a fer-se efectiu fins al 2012, quan van eixir a subhasta tretze solars i vuit edificis. En els pressupostos d'aquell any, la Generalitat ja comptava amb uns ingressos de 141 milions d'euros fruit de la venda de patrimoni. En plena crisi econòmica i amb el sector immobiliari paralytitzat, però, el govern no va aconseguir desfer-se dels seus béns. Però, als pressupostos següents, la xifra no va disminuir, sinó que va anar augmentant fins que va arribar als 365 milions en 2014.

Davant la pràctica impossibilitat de vendre les propietats, la Generalitat va optar pel lloguer. Així, el Partit Popular va reformar la llei de patrimoni amb la finalitat d'ampliar el temps màxim dels lloguers de deu a trenta anys. La reforma també incloïa la possibilitat de vendre propietats directament, sense subhasta. El govern va

haver de demanar a l'Ajuntament de València, en mans de Rita Barberà, la requalificació de les propietats de la Generalitat per poder dotar-les d'ús comercial o residencial.

Ciutat Administrativa 9 d'octubre

El Pla d'Optimització del Patrimoni se sustentava en el projecte de la Ciutat Administrativa 9 d'octubre, un macrocomplex administratiu emplaçat en l'antiga presó Model de València, que va deixar de funcionar l'any 1991. La restauració i l'ampliació de les instal·lacions penitenciàries va costar un total de 108 milions d'euros, amb un sobrecost de setze milions d'euros sobre el preu de licitació. Les obres, a més, es van demorar un any. El projecte va suposar l'edificació de quatre torres de vidre, col·locades entre els espais de la construcció original, edificada entre 1898 i 1901 i que té forma de mig asterisc, com la Model de Barcelona o la de Madrid. Per fer aquesta reforma, es va haver de modificar el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de 1979 per reduir el nivell de protecció legal de l'edifici, que en origen gaudia d'una protecció màxima que no permetia fer-hi modificacions. La reforma no va estar exempta de polèmica perquè la construcció original queda pràcticament tapada per les torres addicionals.

La d'Economia i Indústria va ser una de les cinc conselleries que es van traslladar a la Model. Així, va deixar lloc per a la botiga de roba d'Inditex. També s'hi va desplaçar la Conselleria d'Infraestructures, la seu de la qual va ser llogada per l'Agència Tributària a canvi d'1,1 milions d'euros l'any. Amb el moviment de conselleries i oficines, també va quedar lliure la seu de l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE), que va ser llogada per una botiga de regals que paga 204.000 euros anuals. El govern va llogar la seva delegació a Madrid, al carrer Españoleto, per 70.451 euros l'any. Aquests lloguers són algunes de les poques operacions reeixides del govern. Un èxit relatiu si es té en compte que la intenció inicial no era llogar aquests espais, sinó vendre'ls. A més, la Generalitat encara té força propietats deshabitades, com l'antiga seu de la Conselleria de Benestar Social (números 78 i 80 del carrer Colón) o la de l'administració pública (número 5 del carrer Micalet). També disposa de solars sense construir arreu del País Valencià, entre els quals destaca l'espai on s'havien d'alçar les Torres Calatrava. La Generalitat va pagar quinze milions d'euros a Santiago Calatrava -arquitecte de capçalera del PP valencià- pel disseny d'aquestes edificacions. El projecte, però, mai no s'ha arribat a dur a terme. L'actual govern de la Generalitat -fruit d'un pacte entre el PSOE i Compromís- no sap exactament el nombre de propietats que són de la seua titularitat. La Conselleria d'Hisenda assegura que no ha trobat cap irregularitat en aquestes operacions, però que tampoc existeix un catàleg complet de propietats: afirma que, abans de posar en marxa una nova política sobre propietats públiques, les estan inventariant amb la finalitat de fer públic el catàleg el més aviat possible. 4

La Ciutat Administrativa de València, un exemple de gran obra pública amb sobrecost (de 16 milions d'euros) incorporat

Davant la dificultat de vendre les propietats, la Generalitat va reformar la llei de patrimoni amb la finalitat d'ampliar el temps màxim dels lloguers de deu a trenta anys

La via institucional: una arma de doble tall?

Una dotzena d'activistes avaluen els avantatges i els inconvenients de l'aposta electoral impulsada per sectors provinents dels moviments socials

L'acció Aturem el Parlament va escenificar el malestar ciutadà vers la política institucional / ROBERT BONET

La política no s'acaba a les institucions ni als moviments

JAUME ASENS

Advocat i regidor de Barcelona en Comú a l'Ajuntament de Barcelona

Els polítics tendeixen a banalitzar el poder del carrer i idealitzar les bondats de la institució. La vella esquerra s'ha deixat engabiar massa sovint per les institucions. Com aquells llops que perden capacitat de caçar en acostumar-se a menjar les restes que deixen els humans. Això és la cultura de la transició: la d'aquells que volien conquerir l'Estat i, finalment, l'Estat va ser qui els va conquerir a ells. La millor manera d'evitar-ho és ser conscient que pots esdevenir allò contra el que lluites. Aquesta consciència ha faltat en el passat. Les organitzacions de la vella esquerra, com ICV-EUIA, es van convertir en organitzacions burocràtiques massa poc permeables, sense un arrelament prou fort en les lluites de carrer. Van mitificar l'Estat de dret i la democràcia formal. I van valorar amb ingenuïtat la seva capacitat d'incidència en un context de correlació de forces desfavorable. Per contra, als activistes, els pot passar el

contrari que als polítics. Tendeixen a caure en un cert avantguardisme o puresa revolucionària. Solen banalitzar el poder de les urnes i la capacitat de garantir, des de la institució, drets conquerits per les classes populars. És comprensible. Majoritàriament, aquest pessimisme té a veure amb les derrotes dels 80 i la pèrdua d'esperances en la lluita política. En veritat, la resistència, aturar desallotjaments a peu de carrer, l'acumulació de forces en l'àmbit social, són pràctiques necessàries però no són suficients. La política no s'acaba a les institucions, però tampoc als moviments socials. A més, la mobilització permanent pot dur a l'esgotament si no es produeixen victòries tangibles.

Una falsa drecera amb efectes desmobilitzadors

J. CARA RINCÓN

Militant de l'Ateneu Columna Terra i Llibertat de Berga, adherit a la Federació Anarquista de Catalunya

El que exposo no és una posició ideològica, és fruit de l'experiència i l'observació. Sóc contrari a la via institucional. No només considero que és contraproduent per les lluites socials, sinó que, a més, ambdues no són compatibles. La política institucional posa en qüestió l'autonomia dels moviments socials, ja que la institució té lògiques pròpies i sovint contràries. Els partits subordinen els moviments socials. A més, un cop dins, passa com a la sèrie *Si, ministre*: esdevenen socialdemòcrates o pitjor. Com el PSUC durant la transició, Els Verds alemanys, la CUP a Berga amb l'Ordenança de Civisme, Syriza a Grècia, etcètera. Aquest auge desmobilitzador de la participació institucional –paral·lel al nacionalisme– és nefast per a les lluites socials i per a l'autogestió de les nostres vides. Un signe de debilitat, una de-

rrota més. És curiós que qui doni aire al sistema esgotat siguin l'extrema esquerra o la nova política, responsables d'aquesta transició lampedusiana. L'autogestió no es fa delegant. Les armes autoritàries de l'enemic no van ser fetes per alliberar-nos: no ens serveixen, destruïm-les!

Els moviments socials han entrat a les institucions... o són les institucions les que han entrat als moviments socials? Els darrers anys, hem vist com molta gent amb una llarga trajectòria activista ha apostat per la via institucional. L'èxit electoral de diverses candidatures d'esquerres nascudes a l'escalf del 15-M és una realitat. En l'àmbit de les militàncies anticapitalistes, la nova conjuntura fa necessari un debat en profunditat sobre el fet que part de la família política hagi optat per un camí tan diferent de les rutes habituals. És útil accedir a les institucions per avançar cap a la ruptura, la transformació o la revolució social? O bé és contraproductiu? Quan ja han obtingut representació o han arribat al poder, quina relació han de tenir els col·lectius i les persones que són a dins amb les que són a fora?

Jesús Rodríguez / Marc Rude

@albertmartnez @marcrude

El 12 de setembre passat, l'Ateneu Popular de Cornellà i la CNT del Baix Llobregat van organitzar un debat titulat *Lluites socials i institucions*. Allà, vam poder copsar els principals acords i divergències entre en Carlos, del col·lectiu editor de la revista *Una Posició*, en Vidal Aragonés i la Maria José Ruiz, regidores municipals per Alternativa d'Esquerres de Cornellà, en Quimi, un dels portaveus del grup d'anarquisme social organitzat Procés Embat, i en Joan Giner, militant de Podem i número vuit de la llista barcelonina de Catalunya Sí Que Es Pot a les eleccions del 27-S.

El perill de l'absorció

"Més que el fet que marxin militants, em preocupa l'abducció de la manera d'aconseguir el canvi. En l'àmbit electoral, es comencen a vendre *revolucions que no ho són*", opina en Carlos. En Quimi, per la seva banda, comenta que "les institucions tenen les seves pròpies lògiques i els partits, amb el temps, poden caure en la temptació del *realisme* i anar reformulant les seves postures, en perjudici -també- de la seva democràcia interna". Segons aquest activista de Procés Embat, podem trobar molts exemples de renúncia: "Els Verds a Alemanya, Syriza a Grècia i Podemos a l'Estat espanyol. A principis dels 80, el PSOE, que va captar vots de les lluites socials, es va presentar a les eleccions amb moltes renúncies ideològiques, però encara mantenia certs punts programàtics

com el rebuig a entrar a l'OTAN. Quan va arribar al poder, va signar aquest tractat militar. El control del PCE sobre CCOO també va dur a una claudicació: es van acabar desmantellant els moviments socials des de dins".

A parer de Giner: "El gran perill de les eines institucionals és que s'acabi formant una burocràcia que es quedi amb el poder. Si els representants no tenen ningú a qui retre comptes, acabaran seguint la lògica del sistema. I la cultura hegemònica dels partits d'esquerra, que prové de l'eurocomunisme, du la burocràcia tatuada al front. Després de la transició, hi ha hagut un fracàs social i cultural que ha impedit la creació d'un subjecte revolucionari. Molta gent va creure que, amb la victòria electoral de la socialdemocràcia, ja no calia mobilitzar-se". Segons el candidat de Podem: "Els grans sindicats han quedat captats pel poder a través de les relacions clientelistes, les subvencions i la creació de macroestructures controlades pels grans partits. Els darrers 35 anys, CCOO s'ha convertit en una crosca del sistema; i ja no parlem de la UGT".

"No tenim cap garantia que no serem captats. Si algú encara creu que això no pot passar, és que no entén què són les institucions", afirma Aragonés. "En aquest sentit, cal prendre en consideració la diversitat entre unes i altres candidatures: hi ha mesures que poden augmentar o reduir el risc d'absorció, com el rendiment de comptes a les assemblees de base i la limitació de mandats i de retribucions. Si un regidor ja entra amb la idea de marxar al cap d'un temps, això evita que s'enquisti a les institucions i les converteixi en el seu *modus vivendi*. Tampoc és el

Continua a la pàgina següent >>>

Barricades necessàries

LLUC SALELLAS

Regidor de la CUP-Crida Per Girona i membre del Casal Independentista El Forn

Per a l'esquerra, les institucions i els moviments socials són dues barricades oposades en un mateix carrer, el de la política. L'experiència de les candidatures municipalistes com la CUP ens ensenya que aquesta idea ha de prevaldre més enllà de les conjuntures que han portat l'esquerra rupturista a alguns governs locals després de les eleccions d'aquest maig. Sense uns moviments socials actius, exigents i crítics, la feina institucional, que implica desenes de persones que abans tan sols feien lluita de carrer, corre el risc de caure en un excés de bonisme perdut en mars de burocràcia. I tot plegat pot causar una desmobilització popular. Ara bé, l'espai institucional és, també, una oportunitat. Sens dubte: municipalitzacions, pressupostos del comú decidits col·lectivament, alcaldesses aturant desnonaments,

espais de cogestió del municipi i els moviments socials, noves fórmules de gestió de residus, etcètera. Aquests són elements que canvien una cultura política i la transformen en una llavor de la qual només poden germinar noves propostes de ruptura. Segurament, doncs, parlem de dues barricades que han de ser oposades, però que avancen juntes. I sovint, sense saber-ho, s'ajuden a créixer l'una a l'altra.

Les institucions no ens faran lliures

CARLOS NAVARRO

Responsable de comunicació i premsa de la CGT-Barcelona

En el si de les institucions polítiques, inclosos els ajuntaments, no és possible dur a terme un canvi radical de la societat actual. Les lleis sobrepassen l'àmbit municipal i redueixen la seva actuació a meres bones intencions o actes simbòlics. S'ha desplaçat una part de la classe política tradicional, però no es podrà desplaçar els qui ostenten de veritat el poder real: l'econòmic, el mediàtic, el policial i el judicial. Les estructures estan dissenyades per impedir qualsevol canvi profund. Les dinàmiques, les relacions i els incentius que ofereixen acaben absorbint els qui pretenen una transformació des de dins. Per part de la nova política, en poc temps hem vist abraçades totalment inacceptables i justificacions d'actes repressius contra migrants. Exemples com el d'Els Verds a Alemanya i el cas grec fan que no creguem en els canvis des dels estaments. El que més

ens preocupa és que, una vegada instal·lats a les institucions, aquests moviments i organitzacions abandonin la lluita al carrer i el contacte amb les autèntiques reivindicacions. La història ens demostra que els veritables canvis s'han aconseguit lluitant als carrers.

La relació entre els moviments de carrer i la política amb ramificacions institucionals desperta suspicàcies en diversos sectors de l'activisme

“Tot el que es vulgui gestionar des de les institucions, fem-ho fora perquè, si no, correm el risc de l'abducció”, declara el regidor de Cornellà Vidal Aragonés

Per en Quimí, de Procés Embat, “el sostre de vidre és una eina propagandística per poder formar partits i aconseguir vots. Parteix d'una anàlisi superficial dels cicles de lluita”

>>> *Ve de la pàgina anterior*

mateix cobrar dos salaris mínims que 6.000 euros mensuals”, explica el regidor d'Alternativa d'Esquerres de Cornellà.

On resideix el poder real?

“Les nostres condicions materials no es deriven de l'esfera política, sinó que es determinen des dels poders econòmics, empresarials i financers. Els grans canvis mai no han vingut des de les institucions: tota institució actual és una institució burgesa i, per tant, defensa els interessos d'una determinada classe”, descriu Aragonés. Segons ell: “Les institucions polítiques només poden donar alguna cosa de si quan hi ha grans tensions socials: llavors, cedeixen una mica per no perdre el poder. És el que va passar després de la Segona Guerra Mundial. Les lleis que va anar aprovant la socialdemocràcia no eren més que la plasmació d'aquesta pressió des de baix”.

El 'sostre de vidre'

Diverses activistes han parlat d'un *sostre de vidre* de l'acció col·lectiva que no es pot superar només amb la lluita al carrer. Això fa necessària la via institucional? “Cal veure quina és la cultura política del 99% de la societat actual. L'hegemonia cultural capitalista és molt potent. Hi ha molta gent a qui no arribem i les noves candidatures s'adrecen a aquest sector. El sostre és una realitat que fa necessària la presència electoral per poder trencar la barrera d'autoreferencialitat dels moviments socials i poder dur el missatge a tot arreu”, opina Giner. Segons Vidal: “Les institucions mai canviaran la societat, però sí que permeten fer un

discurs que arribi a més gent i posar eines a disposició dels moviments socials per poder avançar en qüestions molt concretes. Encara que el nostre objectiu final sigui canviar el sistema, el veïnat de Cornellà necessita canvis urgents per viure dignament”.

Per en Quimí, però, “el sostre de vidre és una eina propagandística per poder formar partits i aconseguir vots, que parteix d'una anàlisi superficial dels cicles de lluita oberts després de la crisi”. “Els darrers anys, el principal problema de l'esquerra rupturista ha estat la dispersió. No hem sabut tenir plantejaments conjunts i l'acció s'ha escampat per diversos àmbits poc relacionats entre ells. Després del 15-M, que va ser punt de trobada, les lluites han tornat a dispersar-se sectorialment i territorialment. Això ha dificultat la creació d'un front comú que aglutini forces i ha fet que es mantinguin postures més reactives que proactives. El cicle polític actual ha tingut aquests límits, que no tenen cap relació amb l'element institucional, sinó que responen a carencies internes dels mateixos moviments”, conclou l'activista de Procés Embat.

L'autonomia dels moviments socials

“Tot el que es vulgui gestionar des de les institucions, fem-ho fora perquè, si no, correm el risc de l'abducció. Hem de ser un altaveu dels moviments socials. Per això hi hem d'estar en contacte permanent, recollir les necessitats que tenen i dur-les a l'ajuntament”, declara Aragonés en relació amb la gestió de projectes culturals a Cornellà. Per en Quimí, “els moviments socials han de tenir el seu propi full de ruta, totalment autònom de qualsevol partit. Si busquen la ruptura, és lògic que s'oposin a les institucions. També cal veure que no hi ha dunes postures estàtiques, una institucional i una no institucional. Hi ha molts matisos. Per

El pa amb mantega i la revolució

ISABEL VALLET

Exdiputada i militant de la CUP
i Endavant Gràcia

Per nosaltres, la lluita institucional suposa el difícil engranatge de combinar reforma i ruptura, de conciliar –com deia Gramsci– les exigències del moment actual amb les exigències de futur, el problema del pa amb mantega amb el problema de la revolució, “convençuts que en l'un hi ha l'altre”. La participació a les institucions pot ser un altaveu per a la socialització del nostre programa de ruptura. I pot presentar algunes oportunitats, si les sabem treballar. Podem actuar com a mur de contenció del capitalisme i de les polítiques d'austeritat, podem expropiar petits espais de sobirania a la institució i traure'ls al carrer i els centres de treball. També podem desemmascarar la manera de funcionar normal d'aquestes institucions –sovint a base de corrupteles, sempre afavorint unes determinades fortunes i classes. Podem lluitar per obrir esclatxes dins el règim, com s'ha fet amb la lluita feminista contra la reforma de l'avortament, les

lluites contra la MAT, BCN World, les bales de goma i els CIE. Però això únicament ho podem fer si hi ha diversos espais organitzats i actius que generin alternatives al sistema. La lluita institucional només és un mitjà més, mai l'únic: és impossible transformar la societat i aconseguir una plena sobirania popular només des de les institucions. Aquesta és la seva principal debilitat. El risc més gran és pensar que canviant la correlació de forces a les institucions aconseguirem generar unes condicions de vida dignes per les classes populars. Una solució històrica: fer que el carrer, l'organització popular i el contrapoder siguin sempre la nostra brúixola, la que ens lligue de peus a terra.

Assumir els riscos sense oblidar qui som

ÁLVARO PORRO

Activista i participant de Barcelona en Comú

Els riscos existeixen i són reconeguts. Jo destacaria la tendència a la frustració deguda a la relació tensa que s'estableix entre l'alt nivell de les expectatives i les limitacions de la pràctica institucional. L'altre gran risc seria el de l'apaivagament de les lluites socials, ja sigui per descapitalització de persones tractores, per dispersió de l'energia o per lleialtat mal entesa.

Però també hi ha potencialitats que ens motiven a assumir els riscos, per exemple, la possibilitat o, fins i tot, la necessitat d'ampliar i concretar els cicles de transformació a través de la incidència sobre el context estructural, a més del requeriment de dirigir-se (que és molt més que simplement referir-se) a les majories socials. D'altra banda, palpo que la relació entre la construcció de poder institucional i la construcció de poder popular no és un joc de suma

zero. Ambdós processos es poden retroalimentar mútuament.

Més enllà d'anàlisis de riscos i potencialitats, hem d'assumir que, darrere aquests processos col·lectius i personals que impliquen tanta energia, desgast i incertesa, també hi ha una pulsio lligada a emocions divergents (compromís, ràbia, entusiasme, desesperança, egocentrisme, generositat, impaciència, curiositat...) i que es deixa endur per la intuïció amb tota la seva lucidesa i tota la seva temeritat. Davant d'això, cal posar-hi molta consciència i escoltar per no oblidar qui som

Ocupació d'una oficina de Caixa Catalunya a Barcelona el 8 novembre de 2012 / ALBERT GARCIA

exemple, una candidatura municipalista de les CUP i una que aspira a aconseguir el poder estatal, com Podem, són diferents. La relació que han de tenir els moviments socials amb cadascuna d'elles també ho ha de ser". Giner opina que "només es pot parlar d'eina institucional quan s'arriba al poder. Una força d'oposició pot ser un pseudomoviment social que estigui més fora que dins. Les candidatures que obtenen el govern han de tenir una necessària relació de conflictivitat amb els moviments socials locals, una fraternitat violenta, perquè són agents socials contraposats. Si neguem això i diem que som amics, reproduïm la visió eurocomunista dels moviments socials com a corretja de transmissió del partits". "Són els moviments els que han d'influir sobre els partits i no al revés", concorda en Quimi.

Camí de la ruptura

Per arribar a la ruptura, Aragonés aposta per un programa de sobirania en tres eixos: nació, classe i gènere. "Hem de poder decidir si volem marxar de l'Estat espanyol, construir una economia social basada en el sector públic sota control obrer i en el cooperativisme transformador i trencar amb el domini patriarcal. Per construir l'hegemonia que ens cal per arribar fins aquí, a més d'usar la via electoral, hem de crear espais i organitzacions revolucionàries que generin contrapoder i que serveixin, també, per a la discussió política".

Giner també veu imprescindible "la creació d'espais autònoms on les classes populars puguin trobar-se i identificar-se per, d'aquesta manera, generar nous subjectes polítics. Generar cultura popular és generar contrapoder, al marge de la línia política de cadascú. Les institucions no s'hi han de barrejar perquè

ho perverteixen, com va passar a Cornellà als 70, quan el PSUC va desmuntar les associacions veïnals. La via institucional no ha de posar pals a les rodes als moviments populars dels barris".

"Per aconseguir la ruptura, la línia ha de venir marcada per la lectura de la situació i els límits dels moviments socials sorgits arran de la crisi", afirma en Quimi. "Per tirar endavant, cal crear organitzacions que puguin generar una alternativa a les institucions i establir un poder dual. S'han de crear meses on conflueixin ateneus, sindicats, organitzacions polítiques... que, des d'una actitud propositiva, uneixin forces i engeguin projectes contrainstitucionals, des de fora i des de baix. Cal crear consells populars que, a partir del barri o el poble, vagin abraçant cada cop més territori. Per començar, cal unir diversos camps de lluita, sobretot l'acció obrera i veïnal, que són les que tenen més protagonisme i capacitat. Astar per una autogestió laboral enfocada a cobrir les necessitats de l'entorn és l'embrió del poder popular", proposa l'activista de Procés Embat, que opina que "la independència de Catalunya i la sortida de l'euro i de la UE són l'única conjuntura política que possibilitaria tirar aquest projecte endavant".

Per en Carlos, cal veure el punt d'inflexió a una escala més petita: "Hem d'eliminar la figura de l'activista polític com algú que està fora de la vida quotidiana. Com ens plantejem la supervivència i les relacions de família i d'amistat? Hem de teixir xarxes de solidaritat directa més enllà dels grups d'afinitat i del *rotllo*. Cal posar recursos en comú, a través de la creació d'ateneus i cooperatives que resolguin els temes de l'alimentació, l'habitatge... Hem de portar la quotidianitat al centre de les lluites. No n'hi ha prou amb una visió global: sense canviar d'arrel la manera com ens relacionem i vivim, la coordinació de les lluites no té sentit".

La necessitat de contrapoders

ANNA PEÑALVER

Regidora de Castelló en Moviment i membre del Casal Popular de Castelló

La confluència de cultures polítiques molt diverses és una de les nostres principals febleses i forteses. Sovint, l'avanç és lent i ens desesperem o patim tensions internes que demanen molta paciència. Però això també ens obliga a superar inèrcies prèvies i a practicar el diàleg obert i constant que voldríem per a tota la ciutat. Les que venim dels moviments socials més clàssics repetim una sensació que ja vam tindre durant el 15-M: vertigen cap a allò desconegut i ganes d'arriscar, amb una certa incomprensió per part d'algunes companyes, amb les quals compartim eixes escèpticisme vers les possibilitats transformadores de la política institucional. A Castelló, hem de reconstruir un teixit social crític que ha estat latent, però poc organitzat durant els llargs anys del PP. Sense ell, el nostre programa és irrealitzable, per molt assalt

institucional que fem. Des de l'Ajuntament, tenim accés a informació, recursos i contactes que poden ser útils en aquesta reconstrucció de contrapoders.

El veritable repte és garantir l'autonomia dels projectes

Elba Mansilla

Membre de la Comissió d'Economies Feministes - Xarxa d'Economia Solidària

La voluntat de transformació feminista mitjançant el treball cooperatiu enfocat al canvi institucional no és, en realitat, cap novetat. A tall d'exemple, el col·lectiu Tamaia-Viure Sense Violència va participar en la redacció del *Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya el 2011*; la cooperativa Titània Tascó va desenvolupar la guia d'actuació en el part a casa el 2002. Són dues propostes que han servit per divulgar i formar professionals, per fer pressió per aconseguir canvis socials i legals que incorporen la perspectiva de gènere. Ambdues s'han aconseguit sota el govern de Convergència i Unió. La presència de candidatures alternatives a les institucions, en principi, hauria de dibuixar un escenari més receptiu i favorable a les propostes elaborades des dels moviments so-

cials. Els veritables reptes són, però, transformar l'arquitectura política de la institució per garantir l'autonomia i la independència dels projectes, recollir les propostes, articular espais socials i comunitaris sense voler apropiari-se'ls i transformar uns indicadors i uns processos excessivament quantitativs i resultatistes en l'avaluació de l'acció de govern.

Marina Garcés, filòsofa

“Què fa el pensament? Inacabar el món”

Jordi de Miguel Capell
@jordidemiguel

Ens ha citat al jardí de les Drassanes. Arriba amb mal de panxa, però marxa refeta. Durant l'entrevista, dirà: “La filosofia és molt física. Cos i ment són inseparables quan pensem de veritat”. En algun moment de la seva joventut, Marina Garcés (Barcelona, 1973) va pensar a estudiar periodisme. Alguna cosa li ha quedat. Néta de poeta, Garcés pregunta i es pregunta sobre revolucions i mons comuns. A banda de donar classes a la Universitat de Saragossa (hi viatja dues vegades per setmana), escriu una columna setmanal al diari ‘Ara’ i atén no poques entrevistes. Per a ella, la filosofia és pell, paraula i carrer; per això fuig de retrats amb prestatges. El seu tercer llibre, ‘Filosofia inacabada’ (Galaxia Gutenberg), sortirà el mes d’octubre.

Comences la llicenciatura de Filosofia l'any 1991: els Jocs Olímpics, la fi de la història que anuncia-va Fukuyama... quin panorama!

Per a mi, estudiar filosofia a la Universitat de Barcelona va significar agafar un camí que m'allunyava d'aquests dos sentits de món que aleshores triomfaven: la ciutat olímpica de l'èxit i el món global feliç. En aquell moment, la facultat estava a Pedralbes i s'havia de baixar pels descampats de la Diagonal. Aquella baixada significava anar-me'n dels centres de poder i representació. Era com optar per un desplaçament cap a un marge que permetia mirar i viure les coses d'una altra manera.

Quin ambient es respirava a la Universitat?

Era una facultat de gent rara, en tots els sentits –riu–. Sí que hi va haver un combat estudiantil clau per aquella promoció. Erem l'últim any de pla antic i hi va haver molt debat sobre el nou. Allò ens va cridar l'atenció i va fer que gent que no s'havia polititzat creés una assemblea, en lloc d'anar als sindicats d'estudiants clàssics. Va ser de les primeres assemblees d'estudiants de facultat d'aquella època. Es va crear una primera politització molt autònoma (aleshores, ni tan sols coneixíem la paraula) perquè vam entendre que els problemes s'abordaven col·lectivament, no entrant a estructures d'alguna manera ja predeterminades per mitjançar el conflicte. D'aquells anys, en va sorgir molta gent que ara està en un primer terme de la vida política: l'Ada

–Colau–, el Jaume –Asens–, la Gala –Pin– i tants d'altres... D'aquell aprenentatge tan bonic, es va crear un caldo de cultiu molt interessant.

Un caldo que es trasllada al carrer...

El 1996, amb el desallotjament del cine Princesa. És la data clau, l'esquerda que s'obre en aquesta Barcelona vitrina i la prova que les coses no estaven tan ben acabades; ni tampoc ho estava la història. Tots els que fins aleshores havíem anat buscant coses ens trobem al carrer aquell dia. I canvia l'escenari: apareix la ciutat de nou, els centres socials okupats i la vida que aprens a fer allà. L'altra data clau és el 1994: l'alçament zapatista.

Aquell any, a més, vas començar el doctorat, fruit del qual va sorgir el llibre *Las prisiones de lo posible*. Quina és la seva tesi principal?

Aborda un problema filosòfic i personal que necessitava pensar: com plantejar la transformació en un món on tot és un canvi dins d'un sistema que ha deixat qualsevol alternativa en via morta, sigui històrica o de futur. En aquest gran mercat d'opcions de vida, de religions i de compra, com en tot mercat desigual, la condemna és escollir. Vaig intentar pensar aquesta noció de possible que no obre, sinó que tanca; que no és un horitzó de transformació, sinó de repetició d'allò que hi ha. El que proposa el llibre és trencar la dualitat entre possible i impossible, perquè tot *possible* ens encadena a la realitat d'aquest món, també la utopia. Buscava en

FOTOGRAFIES DE L'ENTREVISTA:
ENRIC CATALÀ

altres models de pensament, com el de Deleuze i fins i tot el de Marx, que plantegen el possible contra el possible. Només hi ha un possible que pot canviar la realitat: la possibilitat de canviar el ventall de possibles.

Tretze anys després de la publicació del llibre, tothom parla de què és possible. Han canviat tant les coses?

Avui dia, passa una cosa molt curiosa: apareix amb molta força la idea de novetat (nova política, país nou), però és una novetat que es mesura en termes de possibilitat. Hi ha desafiaments que no haguéssim ni imaginat fa uns anys i, alhora, hi ha certa (auto)censura cap al deliri, cap a allò que d'alguna manera subverteix realment. La nova política s'identifica amb partits nous, el país nou és un Estat nou: formulem la novetat en termes coneguts. La legitimitat de la victòria del capitalisme com a sistema que funciona ha entrat en crisi, les ganes de canvi són grans i tot això es manifesta en molts fenòmens quotidians: des de la preocupació per les maneres de consumir, produir i compartir fins a la preocupació ecològica. I, en canvi, sovint, veig que les presons del possible s'hi acaben ficant, no ja com a condició del sistema, sinó de nosaltres mateixos.

Dius que "La política, com a gestió del possible, és un ofici de carcellers". Podemos, Guanyem o CUP són carcellers?

Encara no ho sabem. Hem d'intentar, entre tots, que no ho esdevinguin. D'entrada, jo distinguiria entre ells: la categoria

nova política esborra diferències molt importants, no solament ideològiques, sinó de praxi política. Estàvem en un moment inevitable i necessari per donar resposta al bloqueig i saqueig del sistema polític. Ara, hem de fer que aquesta entrada progressiva no funcioni com a filtre que limita i conforma el que pot arribar a passar.

En el cas de Podemos, és evident que han transformat el discurs basant-se en la possibilitat de guanyar. Fins a quin punt ens alerta sobre la possibilitat de governar?

Les opcions que prioritzen la presa del poder s'han de mesurar pels efectes que tinguin qualsevol de les seves accions sobre aquest objectiu. I això limita moltíssim els plantejaments de fons, no per una qüestió de purisme, sinó de pràctica política i de compromís amb una acció transformadora real. La praxi política principal es converteix en electoralisme. Si tu guanyes per seguir guanyant, faràs política electoralista. Jo crec molt més en la intervenció municipal en diferents plans. Municipal ja és una paraula bonica, perquè implica més que l'ajuntament. És una ciutat o un territori. La política municipal la fa l'ajuntament i moltes altres instàncies, entitats i persones. És un joc molt obert i interessant que, a més, permet aliances d'accions polítiques diferenciades. És el terreny on s'ha d'insistir més.

Parlant de municipalisme, què penses dels primers passos de Barcelona en Comú a l'Ajuntament de Barcelona?

Creo que han apostat per una concreció que està molt bé. Cla-

“

En aquest gran mercat d'opcions de vida, de religions i de compra, com en tot mercat desigual, la condemna és escollir

La nova política s'identifica amb partits nous, el país nou és un Estat nou: formulem la novetat en termes coneguts

”

“

En la incertesa, guanya la por perquè no sabem relacionar-nos amb la incertesa. Cal aprendre a relacionar-nos amb allò que no sabem com acabarà

El repte és com articular les diferències sense imposar formes de representació dominants, homogeneïtzadores, identitàries. I crec que no ens en sortim gaire

”

var la banya i l'objectiu en accions molt concretes, no perdre's gaire en discursos i anar marcant posició. Són pocs mesos, però és una manera consistent d'intentar fer alguna cosa amb el marge de regidors que tenen.

De la CUP, dius que és un exemple a escoltar. Per què?

Perquè l'interessant és començar la política per l'acció municipal en aquest sentit que no solament és institucional, amb una intel·ligència capaç de funcionar no des de dalt, sinó des de les diferències de cada lloc, fet que redueix molt la vulnerabilitat de l'aposta política. La diversitat d'experiències aporta aprenentatge comú, però no una sola aposta, un sol guanyar o perdre o una sola estructura: és l'antítesi de Podemos. Què vol dir guanyar l'Estat? Avui el guanyes i demà el perds, però la política es fa cada dia.

Imagino que la lluita per la representativitat es dona perquè hi ha una dislocació en la idea del nosaltres. Esdevé un nosaltres sobirà, un nosaltres del 99%... i la novetat política mira d'encaixar-lo.

És una de les qüestions clau que he treballat a *Un mundo común*. Aquesta multiplicitat de nosaltres, a vegades, tendeix a la fragmentació més micro i, en altres moments, crea grans unitats, imaginaris gairebé d'unitat màxima com el 99%. I això passa alhora. Som micromons i som un sol món. El repte és com articular les diferències sense imposar formes de representació dominants, homogeneïtzadores, identitàries. I crec que no ens en sortim gaire. Anem de manera una mica histèrica de la reivindicació de diferències molt petites i particulars a l'aclamació de noves figures de la unitat que retornen quan ja han demostrat els seus límits (el poble, la identitat, etcètera), enlloc d'innovar i buscar altres maneres de trobar-nos.

Per exemple?

La pregunta és: podem pensar formes de decisió que no impliqui la representació unitària del subjecte que decideix? Als col·lectius, a les famílies, fins i tot als municipis, aquesta arti-

culació pren moltes formes. Des d'arribar a consensos oberts fins a decisions que no necessàriament han de ser binàries. Per exemple: per què hem de decidir sempre entre dues coses? El binarisme, prendre una decisió i que l'altra deixi d'existir en aquell mateix moment... Tot aquest tipus de fórmules no són naturals, les hem construït així i, per tant, les podem pensar i proposar d'una altra manera.

Dius que "En la incertesa, guanya la por". Alhora, als teus escrits, hi ha una certa tendència a valorar els moments d'incertesa.

En la incertesa, guanya la por perquè no sabem relacionar-nos amb la incertesa. Això resol la paradoxa. Cal aprendre a relacionar-nos amb allò que no sabem com acabarà. Si això ho treballéssim, des de l'educació fins a la política, des del personal fins al col·lectiu, en la incertesa, no guanyaria la por. La por formaria part de tota relació amb allò desconegut. No és dolenta si no guanya: és molt bona si ens acompanya i la travessem junts. Davant la incertesa, es tanquen files, s'ofereixen resultats i es fan promeses, però això no és vèncer la por sinó adormir-la. Com més seguretat et prometen, més por tens. Jo, més que defensar la incertesa, parlo molt de relacionar-nos amb el no saber, de trepitjar i desplaçar els límits. Què és la vida, sinó això?

Hi ha molta gent que, sense ser independentista convençuda, valora la incertesa que genera la possibilitat de canviar d'escenari perquè creu que el conegut és una certesa inassumible.

Em sembla que el desig d'abandonar un marc esgotat que no ofereix ni una resolució ni una il·lusió és l'aspecte més interessant del que està passant. Per això crec que es tanca massa ràpid la fórmula que ha de respondre a aquest desig. El desig de desfer Espanya no vol dir necessàriament trencar Espanya o separar-ne només un trosset, pot voler dir moltes altres coses que potser no acabem d'imaginar. La independència hauria de ser un efecte d'un procés complex i obert. Ja que s'obre el marc, per exemple, podríem parlar de la nostra relació amb el Mediterrani, més que amb Europa.

Vas publicar *Un mundo común* el 2013. Al seu pròleg, dius: "Jo no sé on comença la meua veu i acaba la dels altres. No ho vull saber. És la meua forma d'agrair la presència, en mi, d'allò que no és meu".

Significa posar en qüestió una categoria fonamental de la modernitat: l'individu. Individu és concebre cada subjecte com a un i unitari, per tant, també el ciutadà i el subjecte de drets, la teua veu i la teua vida. Posar en crisi aquest gran protagonista no és quelcom necessàriament emancipador, però a mi m'interessen aquelles perspectives que obren l'individu com una magrana per mostrar tot allò que som de singular i col·lectiu alhora. Som un nus, no boles en una taula de billar. És un nus singular, però no s'acaba ni comença en ell mateix.

Al llibre, parles de perdre la immunitat, de posar el cos, de deixar-se afectar i d'entendre que la nostra vida està en mans d'aquests altres. Em fa pensar en l'Ada Colau quan, arran de la crisi de les refugiades, deia que en comptes d'un efecte crida callia una "crida a l'afecte". Deixar-se afectar com un espai de cura i compromís.

Crec que és un dels grans aprenentatges col·lectius dels últims anys: l'acció política no és solament acció transformadora en el sentit de programa i objectiu, sinó que és una acció que pren cura de la vida en comú mentre s'està donant. És una gran herència del feminisme, sobretot, i de formes alternatives de

vida que se situaven al marge per aprendre a viure d'una altra manera. I ha calat a partir de l'experiència de la vulnerabilitat i la duresa que ens ha plantat la crisi.

De la crisi i també de la forma com s'ha concebut la lluita dels moviments socials? Aquesta idea del sacrifici abnegat, de la lluita per sobre de tot i, en el fons, de la salvació... Em fa pensar en *Nostalgia del absoluto*, on Steiner parla del marxisme com una ideologia impregnada d'una imatge religiosa del món.

Sí, absolutament. L'activista és la figura laica del sant: el component del sacrifici, l'abnegació, la renúncia. Per sort, el compromís s'ha anat alliberant d'aquests llasts. Hi ha tota una herència d'una politització més desitjant, més alegre, que vincula el gaudi i el compromís i, alhora, aquesta experiència del malestar. El patiment social ha augmentat i també ho ha fet el desig de viure bé allò que es fa. Això ha canviat molt la pràctica de l'activisme polític i la consciència general de valors. Aquesta setmana, el propietari del bar del costat de casa em deia: "No sé si tinc ganes de viure així, no estic veient créixer els meus fills, encara que fes diners...". Són símptomes molt clars del que està passant i ho hem de cuidar molt: les desercions anònimes. Això sí que és política seriosa –riu–.

Seguint amb el símil religiós, també dius que "el món comú no és cap terra promesa", ni un "canvi de món". Però, si ens fa mal la crítica del capitalisme sobre la manca d'una alternativa, no és perquè creiem en la possibilitat de canviar, de fer un altre món?

El que canvia és el sentit de què vol dir canviar. Ja no pensem en termes historicistes ni en un model complet alternatiu de societat. Per mi, el canvi ha de ser alguna cosa més que una reforma. Crec que el que busquem és el canvi radical sense dependre d'un model completament *altre*. No viurem en un altre món, però el volem canviar des de tot allò que sosté aquest.

Quin rol hi té, la filosofia, en tot plegat? Zizek reclama més temps per reinterpretar el món altra vegada. Diu que, després de les crítiques que va rebre la filosofia al segle XIX, potser hem intentat canviar el món massa ràpid al XX, sense aturar-nos a pensar primer.

La filosofia només és filosofia si és un pensament que toca i transforma la vida entesa en un sentit ampli, no només la societat o el sistema polític. Si no, només és teoria. La filosofia és pensament viscut, és posar en pràctica –en la meua vida i en la que comparteixo– una pràctica de pensament que ens trans-

“

Precisament, allò que ens fa pensar i actuar, que ens fa estimar i ens fa viure, és allò que ens porta més enllà del que sabem

L'activista és la figura laica del sant: el component del sacrifici, la renúncia. Per sort, el compromís s'ha anat alliberant d'aquests llasts

”

forma, que ens obre possibilitats, que desplaça els límits del que sabem, que posa en qüestió els pressupòsits d'allò que donem per fet. Crec que està al centre del que necessitem ara. Per tant, si ho diu el Zizek, endavant! –riu–.

El Zizek diu moltes coses!

El proper llibre, precisament, parla de tot això, de com mirar de reposicionar aquesta filosofia que ha quedat encapsulada i neutralitzada per tornar-la a posar al centre de les nostres vides, dels nostres llocs de trobada i de les nostres necessitats.

Parlant d'aquest encapsulament, tu fas una defensa de la dificultat: "La dificultat és l'esquer del disig", dius.

Hi ha una crítica molt legítima a aquella filosofia que ha creat una pantalla de tecnicismes i complicacions entre qui sap i qui no sap: és precisament això el que no ha de fer mai. La filosofia és el repte de dir: "Anem a pensar el que no sabem". Tota aquesta complicació ha de ser criticada i desmantellada de forma sistemàtica, sense caure en la temptació de la divulgació i la banalització. Precisament allò que ens fa pensar i actuar, que ens fa estimar i ens fa viure, és allò que ens porta més enllà del que sabem. La filosofia té aquest lloc, com el té la música i el té l'amor. L'amor, no és difícil?

Penso en les teves columnes al diari *Ara*: és evident que en els teus escrits hi ha un gust per la poètica. Sovint, acabes amb una frase curta, d'una gran densitat lírica, que deixa una obertura a la interpretació, com una invitació al pensament.

Sí. A més de comunicar què penso sobre un tema, sempre intento obrir la possibilitat de compartir aquest pensament, més enllà del contingut. A vegades, la gent em diu: "És que no dones conclusions, no acabes de dir què penses". És precisament això, és el que estic pensant i deixo espai perquè tu també ho pensis. Per això el proper llibre es diu *Filosofia inacabada*. Perquè, què fa el pensament? Inacabar el món. És l'altre sentit del canvi que deïem. És obrir allò que està per fer, per pensar i per continuar. En aquest sentit, també cal recuperar l'aliança entre filosofia i poètica. ◀

Els Davids de Tesla contra els Goliats de Ford

El preu de l'electricitat no ha parat de pujar durant els últims deu anys i, amb ell, el nombre de persones que pateixen situacions de pobresa energètica. Des de les cooperatives d'energia, s'aposta per un canvi de paradigma que pugui fer front a les grans companyies

Maties Lorente
@mtslorente

Segons FACUA, el preu de l'electricitat s'ha encarit un 76%. El percentatge de llars que es declaren incapaces de mantenir el seu habitatge a una temperatura adequada és del 9%

Cinc empreses gestionen el 90% del negoci a l'Estat. Només Iberdrola, Gas Natural-Fenosa i Endesa van obtenir més de 7.000 milions d'euros de benefici el 2014

Si haguéssim de triar dos adjectius per definir el mercat de l'electricitat a l'Estat espanyol, aquests, molt probablement, serien oligopòlic i rapinyaire. Des dels processos de privatització del sector durant els noranta, un dels subministraments i un dels pilars econòmics més importants es va deixar en mans d'unes poques companyies privades. Assumint una posició de control, aquestes empreses han desenvolupat mecanismes de pressió variats sobre els diferents governs de l'Estat i les usuàries han acabat pagant la connivència entre les grans companyies i les administracions: des de 2005, el preu de l'electricitat s'ha encarit un 76%, segons un informe publicat per FACUA-Consumidors en acció. En un context de crisi econòmica i d'atur elevat, això ha fet que "el percentatge de despeses desproporcionades (en consum elèctric per part de les famílies) hagi arribat al 17% i el percentatge de llars espanyoles que es declaraven incapaces de mantenir el seu habitatge a una temperatura adequada a l'hivern era del 9%", segons xifres de l'Associació de Ciències Ambientals per a l'any 2014. Al País Valencià i les Illes, aquesta última xifra era inferior a la mitjana i se situava al voltant del 7%. Per contra, a Catalunya, aquest percentatge arribava fins als 11 punts.

Per combatre aquesta situació, el mateix 2014, es va crear l'Aliança contra la pobresa energètica, que aplegava organitzacions diverses com la PAH, la Plataforma Aigua és Vida o l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG). L'Aliança es dedica, d'una banda, a pressionar les administracions públiques perquè s'aturin els talls de subministraments i s'asseleixi un accés universal als serveis bàsics. D'altra, la gent que viu situacions urgents aprèn els passos que cal seguir a l'hora d'interlocutar amb les empreses subministradores o l'administració. Entre altres fites, han aconseguit, juntament amb

l'Observatori DESC i la PAH, que el Parlament de Catalunya aprovés la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) sobre mesures urgents per fer front a l'emergència d'habitatge i la pobresa energètica. Tot, després d'haver aconseguit reunir més de 143.000 signatures al carrer.

Un pastís per a cinc

Si no n'hi havia prou amb aquestes dades, recentment, el govern de Rajoy va aprovar un decret llei sobre les energies renovables que obligava a pagar una taxa per la connexió a la xarxa i pels sistemes d'emmagatzemament de l'energia a aquelles usuàries de la xarxa elèctrica que aposten per l'autoconsum amb renovables, mitjançant, per exemple, plaques solars instal·lades als seus habitatges. Amb aquest nou decret, s'aposta un cop més per la concentració del mercat energètic en grans companyies.

No és casual que es parli d'oligopoli en referència al sector energètic. Cinc empreses gestionen el 90% del negoci a l'Estat: Iberdrola, Gas Natural-Fenosa, Endesa, Energias de Portugal i E.ON. Només les tres primeres van guanyar més de 7.000 milions d'euros de benefici durant l'any 2014. Aquests ingressos els permeten poder fitxar antics alts càrrecs dels diferents governs perquè seguïn als seus consells d'administració. José María Aznar, Miquel Roca, Pedro Solbes i Elena Salgado van acabar treballant per a Endesa. Àngel Acebes va fitxar per Iberdrola i, així, la llista continua amb desenes de noms que van passar de l'administració pública a les empreses energètiques a canvi de sucosos salaris. El cas més flagrant és el de l'expresident Felipe Gonzalez, el qual, per la seva posició com a conseller a Gas Natural, rebia una retribució anual de 160.000 euros.

Energia feta cooperativa

Una de les iniciatives que treballa per construir un model energètic diferent és Som Energia. Amb més de 21.000 sòcies i al voltant de 27.000 contractes, la cooperativa es dedica

Som Energia ha aconseguit una concessió de la central hidroelèctrica de Valteina (Valladolid) finançada amb aportacions voluntàries de les seves sòcies / SOM ENERGIA

a la producció i la comercialització d'energia renovable. Els únics passos que no controla del cycle de l'energia són el transport i la distribució, que formen part del mercat controlat per l'Estat.

Som Energia neix a partir d'una assemblea que es va fer a Girona, en què 150 sòcies fundaren el projecte en finals de 2010. El seu creixement ha sigut molt gran en només cinc anys: dos anys després de la creació, el 2012, ja eren 5.000 sòcies. En 2013, ja n'eren 12.000 i, actualment, han superat les 20.000 sòcies. Pel seu creixement i les persones implicades en el projecte, és una de les cooperatives d'energia més importants de l'Estat espanyol. Manté grups locals a nou regions de l'Estat, incloent-hi el País Valencià i les Illes.

Som Energia no és un fenomen aïllat. Les cooperatives elèctriques van ser de gran importància durant el segle xx. A l'Horta de València, alguns pobles encara conserven aquestes entitats per gestionar els recursos energètics, com és el cas de Vinalesa. Aquesta cooperativa elèctrica té més de 100 anys d'història i actualment compta amb més de 1.000 sòcies en un municipi de 3.500 persones. La diferència fonamental respecte al model de Som Energia és que Elèctrica de Vinalesa només es fa càrrec de l'última part del procés (la transformació d'alta tensió a baixa tensió i la comercialització) i, per tant, no pot assegurar que es tracti d'energia 100% renovable. A escala europea sí que existeixen alguns projectes molt similars a la cooperativa gironina, com són Enercoop (a França) o Ecowpower (a Bèlgica). Fins i tot existeix una federació europea de cooperatives d'energies renovables, ResCoop.

El compromís de les sòcies

L'1 de setembre d'enguany, a les 12 del migdia, Som Energia va fer una crida a les seves sòcies per aconseguir capital social per la compra d'una central hidràulica a Valladolid. La cooperativa estimava la potència anual de la central en 1.400.000 kWh, quantitat que equival a l'ús elèctric aproxi-

mat de 560 llars, amb una concessió que s'allargava fins al 2028. En només dues hores, van aconseguir l'objectiu: 205 persones havien aportat vora 900.000 euros en contribucions voluntàries al capital social.

Un dels últims projectes endegats per l'organització és Generation Kwh. En aquest cas, les sòcies fan aportacions voluntàries en funció del seu consum elèctric i, a canvi, aconsegueixen una quantitat d'energia a preu de cost en proporció a la seva inversió inicial durant 25 anys. Transcorregut aquest temps, les aportacions voluntàries són retornades amb un 0% d'interès. L'objectiu és invertir cinc milions d'euros en tres projectes d'autogeneració d'energia renovable: una planta solar a Sevilla, un parc eòlic a Barcelona i una minihidràulica que encara està en fase d'estudi inicial. A la planta solar d'Alcolea del Rio, en concessió durant 25 anys, es produirà energia per a 1.300 llars anualment. A Pujalt (Alta Anoia), la intenció és ubicar-hi un aerogenerador.

Però les contribucions de les sòcies a la cooperativa no es fan només mitjançant aportacions al capital social, sinó també compartint coneixements i ajudant a difondre el canvi de paradigma energètic que vol transmetre la cooperativa. Del 18 al 20 de setembre, s'ha celebrat la IV Escola de Setembre de Som Energia a Sant Esteve de Palautordera. Entre altres temes, la trobada va servir per parlar del futur del sistema elèctric i el paper que hi ha de jugar la cooperativa. Alguns dels col·lectius que van participar en les taules i ponències van ser l'Observatori del Deute en la Globalització, l'Observatorio Crítico de la Energia, l'Aliança contra la Pobresa Energètica o Coop 57.

Projectes com Som Energia faciliten una transició cap a un nou model energètic. D'una banda, l'oligopoli de les cinc rapinyaires; de l'altra, la propietat col·lectiva basada en l'economia social. D'una banda, l'energia bruta i fumejant; de l'altra, la renovable i transparent. Perquè la manera com consumim, en aquest cas energia, pot tenir un component transformador molt alt. ◀

Les cooperatives elèctriques van ser de gran importància durant el segle xx. A l'Horta de València, alguns pobles encara conserven aquestes entitats per gestionar el subministrament

Som Energia produeix i comercialitza energia renovable. Els únics passos del cycle energètic que no controla són el transport i la distribució, part del mercat controlat per l'Estat

Txiki, 'forever young'

Antoni Batista
@antonibatista1
Periodista

Juan Paredes va caure en una operació policíaca de pel·lícula el 1975. El van agafar quan ell i Iñaki Pérez Beotegi intentaven atracar una sucursal del Banc de Bilbao

Va ser executat juntament amb un altre militant d'ETA i tres del Front Revolucionari Antifeixista i Patriota (FRAP). Franco moria matant, 54 dies abans de la seva mort

El PSUC va convertir una instantània del fèretre de 'Txiki' en un full volant que va imprimir i repartir per fàbriques, universitats i barris

Fa quaranta anys. A dos quarts i cinc de nou del matí del 27 de setembre de 1975, el voluntari d'ETA Juan Paredes Manot, Txiki, era afusellat al costat d'un dels murs del cementiri de Cerdanyola. Un altre militant d'ETA i altres tres del Front Revolucionari Antifeixista i Patriota (FRAP) eren igualment executats a Burgos i Hoyo de Manzanares. Franco moria matant, 54 dies abans de la seva mort.

A Txiki, el va ajusticiar un piquet de la Guàrdia Civil manat per un sergent. El van lligar a un pi, en un terreny de matossars i sotabosc, i el van faltar amb dues bosses de llast per assegurar-se que entomaria les bales sense ser un blanc mòbil. No van disparar tots de cop i Txiki va tenir temps de morir cantant la primera estrofa de l'"Eusko Gudariak", l'himne dels soldats bascos de la Guerra Civil que ETA havia assumit com a himne propi.

Abans de començar a cantar, havia cridat "Aberria ala hil!", l'eslògan castrista *Pàtria o mort!* Quan, ja estès a terra, el suboficial li va etzibar el tret de gràcia, el seu germà Mikel va fer un altre crit que va ressonar com un eco per la serra de Collserola: "¡Hijos de puta!".

El germà i els amics el van amortallar amb un jersei que havia teixit a mà una companya per tancar el sang i el sutge dels trets. El van col·locar en una caixa de fusta de pi; abans de segellar-la, Marc Palmés, un dels seus advocats, li va fer una foto que va passar al periodista Andreu Claret. Claret era un dels membres més actius de l'Agència Popular Informativa (API), que havia contribuït a fundar l'any 1971 per difondre les notícies que la dictadura censurava a la premsa estrangera i a través d'un butlletí clandestí. L'API va difondre aquella foto del fèretre de Txiki i va explicar bé el consell de guerra i l'execució. El PSUC, partit del qual Claret va ser dirigent, va convertir la instantània en un full volant que va imprimir i repartir per fàbriques, universitats i barris. Sota la foto, uns versos del *Ché* que el condemnat havia escrit a mà abans que el traguessin de la capella habilitada a la presó Model de Barcelona: "Mañana cuando yo muera/ no me vengáis a llorar. / Nunca estaré bajo tierra:/ soy viento de libertad".

'Txiki' i 'el Lobo'

Txiki va caure en una operació policíaca de pel·lícula. 30 de juliol de 1975, plaça Lluçmajor de Verdum, la Barcelona de l'extraradi i la immigració, prop d'on ETA tenia un pis franc. El van agafar quan ell i Iñaki Pérez Beotegi, Wilson, intentaven atracar la sucursal del Banc de Bilbao. Persecució, trets i, finalment, els agafen. Els identifiquen falsament, per despistar l'opinió pública, com els *quinquis El Lele* i *El Piròmano*.

La realitat és que estaven perfectament identificats. Wilson havia accionat el comandament que va matar Carrero Blanco, president del govern franquista, i era un dels homes més cobejats per la policia. Txiki, detectat uns dies abans en un altre

/ LLUÍS RÀFOLS

roboratori, tenia antecedents per haver pres part en les vagues i les manifestacions convocades arran del procés de Burgos (desembre, 1970): el van anar a buscar a casa, però va burlar la detenció i es va integrar al *front militar* d'ETA. El 1975, en canvi, l'acusaven de matar un policia.

Solidaritat catalana

La Brigada d'Investigació Social (BIS) els va aplicar les tortures habituals, que arrenquen declaracions amb cada tira de pell. Una immensa batuda fa caure persones de fe i de bona fe que havien amagat els bascos. La generositat solidària, en aquest cas d'arrel cristiana, no preguntava qui eren ni per què fugien. Seran processats com a col·laboradors l'aleshores president de l'Associació de Veïns del Poblenou, Josep Maria Prochazka; mossèn Joan Solé, rector de la parròquia de Santa Maria del Taulat; les monges Justa del Río, Josefina Bikandi i Montserrat Solà; l'exmonjo Francesc Bofill, i el periodista Josep Maria Huertas, que tenia un altre procediment per injúries a l'exèrcit. Com a conseqüència d'aquell gran desplegament policial a Barcelona, el militant, company i amic de *Txiki* Andoni Campillo va ser mort a trets el 19 de setembre de 1975.

El 26 d'abril anterior, Franco havia declarat l'estat d'excepció al País Basc, fet que restringia encara més els escarransits drets ficticis d'un règim totalitari. Plens poders als torturadors. Hi va haver tants detinguts -4.625 el 1975- que van haver d'habilitar la plaça de toros de Bilbao per aplegar-los. Altres van aconseguir fugir a Catalunya, que entenia el *problema* basc com ningú no l'entenia a l'Estat espanyol.

A més de la qüestió nacional, també s'entenia -encara que no es compartia- la lluita armada contra la dictadura. En aquells temps, ETA l'argumentava com a defensa pròpia davant d'una ocupació i una repressió ferotges, sempre dirigida contra l'exèrcit i les forces de seguretat. "Matar botxins" era la seva manera de sintetitzar els arguments en un eslògan. Josep Solé Barberà, advocat del PSUC, havia defensat un militant d'ETA al cèlebre procés de Burgos. En aquells dies de ràtzies i exilis, Catalunya va acollir desenes de bascos, va sortir al carrer i el bo i millor dels seus intel·lectuals i artistes es van tancar a Montserrat, un precedent de l'Assemblea de Catalunya.

Entre els que organitzaven la renovada solidaritat de 1975, hi havia, a més de l'Església de les comunitats de base postconciliars i dels comunistes, un nucli pròxim al Moviment Socialista de Catalunya (MSC). En formaven part l'escriptora Maria Aurèlia Capmany, el filòsof Xavier Rubert de Ventós i el jove professor universitari represaliat Ernest Lluch, al qual ETA mataria anys després. Cruel contrast.

Policies infiltrats, judici injust

El 6 de juny de 1975, el comando d'ETA va entrar a la sucursal número 3 del Banc de Santander, al carrer Casp en xamfrà amb Girona. Tres cantonades més avall d'on, un parell d'anys abans, es va produir el tiroteig que va acabar amb la mort d'un policia i un activista al patíbul, Salvador Puig Antich, es repetia una acció similar amb les mateixes conseqüències.

Quan l'escamot de sis militants ja tenia un botí de 425.000 pessetes i marxava, va arribar la patrulla Z-6 del 091, a la qual es van afegir dos agents de la Brigada Social que eren al bar Fausto, just al davant. El fet que el 091 arribés tan de pressa i que dos *socials* estiguessin a l'aguait no es pot atribuir a la casualitat: la policia tenia aleshores un solemne infiltrat a ETA, *el Lobo*.

El caporal Ovidio Díaz va morir d'un tret. Va quedar estès a la vorera i van acusar *Txiki* de ser l'autor material de la seva mort. El van jutjar en un consell de guerra al Govern Militar de Barcelona el 19 de setembre. Els seus advocats, Magda Oranich

La Brigada d'Investigació Social (BIS) va aplicar a 'Txiki' i 'Wilson' les tortures habituals, que arrenquen declaracions amb cada tira de pell

Una immensa batuda va fer caure persones de fe i de bona fe que havien amagat els bascos sense preguntar-los per què fugien

i Marc Palmés, només van tenir un dia per preparar la defensa en una pantomima de judici sense cap garantia processal. Tot i això, els lletrats van introduir dubtes raonables sobre el fet que fos *Txiki* qui va disparar aquell tret letal. Dos testimonis, l'ajudant de caixa i el *segurata* afirmaven que havia estat una persona més alta. Un dels policies armats del 091 que va participar en el tiroteig ni tan sols el va reconèixer.

Però sí que ho van fer uns altres dos policies i, naturalment, els agents de la terrible policia política. Amb això i amb una declaració autoinculpatòria obtinguda sota tortura, un jutjat de militars franquistes en tenia prou per emetre una sentència de mort. Ho va fer el 20 de setembre. Sis dies després, el Consell de Ministres va donar per bona la sentència, que van comunicar a *Txiki* a les vuit del vespre. El condemnat va afrontar dotze hores de capella amb serenitat i entesa, fins i tot fent alguna broma per animar els amics i familiars. Huertas, que era l'encarregat de la biblioteca de la presó, li acabava de passar un llibre. Un i no dos, com era reglamentari, perquè *Txiki* li va dir que no tindria temps de llegir-los.

Poètica d'una mort

A les vuit del matí, el van traslladar en un Land Rover de la Guàrdia Civil al cementiri de Cerdanyola per executar-lo. El van enterrar en un nínxol de la família de Josep Lluís Pons Llobet, que havia estat membre del MIL i va morir a Euskal Herria, crivellat després d'haver-se escapat de la presó de Segòvia en una operació d'ETA. Al cap de dos anys, amb la recuperació de la democràcia, les restes de *Txiki* van tornar a Zarautz, el ferretre embolicat amb una *ikurriña* i una senyera. Poc després, en una gran paret, al costat de Mutriku, davant del Cantàbric, va aparèixer un gran mural amb les cares dels morts de l'esquerra *abertzale* que reivindicava el *Gudari Eguna*.

Luis Eduardo Aute va compondre "Al alba", una de les seves cançons més precioses, inspirant-se en aquella inquietant nit a la capella de *Txiki*, a l'espera de si arribava un indult. Marina Rossell va cantar una lletra de Maria Aurèlia Capmany, sobre la música de la tradicional "Cançó del lladre"; *Txiki* seria el lladre, però el seu final es tractaria en forma de crònica poètica.

La imatge de *Txiki* que ens ha quedat és la d'un jove que no va poder envellir, un noi de Zalamea de la Serena (Badajoz), fill d'un matrimoni molt humil i amb sis fills, que havia arribat al País Basc de nen. S'havia afiliat a la causa de la independència i el socialisme a principis de 1973 i va triar enfrontar-se a la dictadura amb les armes a la mà. És el jove sempre jove -21 anys, somriure, bigoti, melena a la moda- d'una altra cançó, "Forever Young", que Bob Dylan havia estrenat un any abans de la mort de *Txiki*. "Que sempre siguis valent/ que romanguis ferm i fort./ Que sempre siguis jove, sempre jove". *Forever young*. 4

22-23

La mort de 74 persones a una fàbrica de xancletes evidencia el model d'exploració laboral a les Filipines

24

Les autoritats berlineses afegeixen patiment al drama dels refugiats al no facilitar-los accés a xarxes Wi-Fi

Sooretul: tecnologia al servei de les dones i l'agricultura local

Un projecte TIC contribueix a millorar l'economia informal duta a terme per grups de dones al Senegal

Elisabetta Demartis, Sandro Bozzolo
@EliDemartis
Dakar (Senegal)

La distribució alimentària i la venda al detall representen el vertader motor que anima els carrers de les 'banlieues' de Dakar quotidianament

Jjiguène Tech Hub és una associació que desenvolupa iniciatives dirigides a dones en l'àmbit de l'agricultura i la formació en noves tecnologies

La plataforma Sooretul pretén donar valor a la transformació de productes locals i la producció de suc, melmelades, cuscús i altres especialitats del país

Les *banlieue* de la capital senegalesa de Dakar estan dominades per construccions ruïnoses i acolorides. Les activitats informals que s'hi desenvolupen en determinen la forma: la distribució alimentària i la venda al detall representen el vertader motor que anima quotidianament els carrers dels barris. I les dones en són protagonistes: algunes d'elles han unit forces per tirar endavant projectes empresarials, entre parades ambulants on es venen vestits i objectes usats. Es basen en les activitats tradicionals i en l'ús de productes locals, però hi ha un altre grup de dones joves que ha posat la tecnologia digital al seu servei.

Sooretul, que en llengua wòlof significa *no massa lluny*, és un projecte llançat el 2014 per una *start-up* de joves senegaleses amb l'objectiu d'oferir un espai en línia a aquestes dones ocupades en la transformació de fruites i cereals locals per ajudar-les a vendre els seus productes.

Awa Caba, una de les fundadores de Sooretul, té 27 anys i ha nascut i crescut a Dakar. Després de llicenciar-se en enginyeria informàtica en una universitat de la capital senegalesa, va entrar en contacte amb altres noies apassionades de la tecnologia i el desenvolupament. Juntes, han fundat Jjiguène Tech Hub, una associació que desenvolupa projectes per a dones en l'àmbit de l'agricultura i la formació en el camp de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC).

"Estem convençudes que el desenvolupament d'un país no és possible sense la presència i el treball de les dones", explica Caba. De fet, a escala global, el 43% de la mà d'obra del sector de l'agricultura són dones. I cal recordar que el sector primari és el principal a l'Àfrica.

La plataforma Sooretul pretén donar valor a un dels oficis més tradicionals entre les dones senegaleses: la transformació de productes locals i la producció de suc, melmelades, cuscús i altres especialitats del país. "Amb la seva feina, aquestes dones promouen el desenvolupament i el consum local, però no aconsegueixen inserir-se en un mercat massa competitiu per a elles, dominat per la presència de les multinacionals agroalimentàries, sobretot les franceses", explica la cofundadora del projecte.

De fet, l'accés a la distribució a gran escala esdevé gairebé inaccessible per les petites productores i comerciants, que no disposen de les infraestructures necessàries per cobrir les diverses fases de producció i comercialització. A més, el creixement continu de les necessitats alimentàries urbanes ha creat més

Una treballadora de l'empresa Fatou, implicada en el projecte / ELISABETTA DEMARTIS I SANDRO BOZZOLO

demanda de varietat de productes de consum, fet que requereix unes infraestructures més costoses.

Cereals senegalesos com el mill, el fonio, el blat de moro o l'arròs, juntament amb moltes fruites locals com l'hibisc, el mango o el bouye -la fruita del baobab-, es troben entre les matèries primeres més usades al país per a l'elaboració de productes com xarops, suc de fruita, confitures i cuscús.

Una conseqüència de la paradoxa contemporània és que, com a la majoria dels països del Sud global, els consumidors i les consumidoras accedeixen fàcilment a les melmelades provinents de França i de la resta d'Europa, però tenen dificultats per trobar les fruites de la seva terra.

"Els consumidors no coneixen els productes agrícoles senegalesos. Les úniques ocasions per acostar el ciutadà als fruits de la pròpia terra són les fires organitzades periòdicament", explica Caba, que assegura: "El nostre objectiu és reforçar les capacitats d'aquestes dones i permetre'ls mantenir viu un sector tradicional que encara té enormes potencialitats pel desenvolupament econòmic del Senegal". Segons l'informe *Grain, Fish, Money* de l'Africa Progress Panel, el continent cada vegada depèn més de les importacions. El 2011, l'Àfrica va importar 35 milions de dòlars en productes alimentaris -sense comptar la pesca.

En femení als suburbis de Dakar

Les petites empreses de dones que col·laboren amb la plataforma web sorgeixen als marges de l'àrea metropolitana de Dakar. Thiaroye i Guédiawaye són dues de les nombroses *banlieue* de la regió, situades al punt on la capital, allunyant-se de l'oceà -per la seva morfologia de península-, s'homogeneïtza amb la resta del país. Maria i Fouty Service són dues d'aques-

L'empresa Maria embotella 'bissap', una beguda típica / E. D. I S. B.

La venda al detall sol ser una tasca de dones a les 'banlieues' de Dakar / E. D. I S. B.

tes companyies. Treballen en la transformació dels productes locals i ofereixen feina a desenes de dones als barris respectius.

Mariame Mbodj és la responsable de Maria, una petita fàbrica creada el 1997 a la *banlieue* de Thiaroye. Col·labora amb Sooretul des de fa pocs mesos. "Amb el temps, hem entès la importància de promoure no solament el consum dels nostres productes a escala nacional, sinó també de generar ingressos pels petits productors de les zones rurals a qui nosaltres comprem les matèries primeres que usem per la nostra feina", assegura. Per a Mbodj, "la venda *online* constitueix una obertura respecte als mètodes tradicionals per vendre els productes elaborats. Avui, tots disposen d'accés a Internet i la demanda de consum és més exigent i variada".

Periòdicament, Caba efectua visites a les *banlieues* per seguir personalment la col·laboració entre la plataforma digital i els centres tradicionals de treball. "Intentem sensibilitzar aquestes dones i comprendre, dia rere dia, les seves problemàtiques per poder adaptar millor la nostra tecnologia a les seves exigències reals", explica la cofundadora de Sooretul. "El nostre objectiu és construir una plataforma que englobi totes les empreses de dones d'aquest tipus, no només a les àrees urbanes, sinó també a les rurals", continua. D'aquesta manera, les joves informàtiques volen garantir la sostenibilitat del projecte a llarg termini, a la vegada que faciliten l'accés de les dones a nous mercats com els hotels i els supermercats, estructures que normalment s'abasteixen de productes importats.

Una oportunitat per a les noves generacions

Al barri de Guediawaye, Nafy Diagne Gueye és la directora de Fatou, una altra empresa de dones que treballa amb productes locals i que porta el nom de la seva àvia materna. Diagne explica que, després de l'estació de pluges, les habitacions de les àrees rurals es tras-

Les impulsores del projecte volen facilitar l'accés de les dones a nous mercats com els hotels i els supermercats, que normalment s'abasteixen de productes importats

lladen a les zones urbanes perifèriques a la recerca de feina. Però, allà, es troben amb les noves dificultats del món urbà. "A causa de la densitat de població d'aquestes zones, la demanda d'aliments és alta, però les possibilitats adquisitives són molt baixes", afirma. "És per això que hem començat a treballar la transformació de productes locals i la seva comercialització a baix preu".

La relació amb la plataforma en línia no solament ha permès que el grup de dones accedis a un ventall inèdit de noves consumidores, sinó que els ha donat la possibilitat d'explorar formes de col·laboració amb el jovent. "La gran novetat dels nostres temps rau en el fet que, avui dia, els joves tenen un nivell d'instrucció superior respecte als seus pares i estan comprènent la importància de promoure el sector primari i totes les activitats tradicionals que es van perdent progressivament", explica Diagne. A parer seu, la recerca d'una transmissió del coneixement tradicional té com a principal protagonista el jovent titulat: "Sense dubte, Sooretul pot representar una oportunitat de feina no només per les dones que ja fan aquesta tasca, sinó també pels joves que volen redescobrir les pròpies tradicions i aportar-hi solucions innovadores".

Cada vespre, Caba torna a la seva oficina, un espai de treball compartit. Ella i les seves joves col·legues es mouen lleugeres: els seus instruments de feina consisteixen en un ordinador portàtil, una connexió a Internet i el telèfon mòbil. La realitat d'una generació urbana i àvida de coneixement al Senegal pren forma en iniciatives de participació obertes al món com Sooretul. I el sector dels agroalimentaris suposa una oportunitat d'èxit per a una joventut africana digitalitzada, en un continent capaç d'alimentar el planeta sencer. ◀

L'objectiu és posar les eines digitals i Internet a les mans de petites productores i transformadores de productes locals / E. D. I S. B.

Promeses buides, la vida després de Kentex

L'incendi en una fàbrica de xancletes del mes de maig, on van morir 74 persones, va posar en evidència el model d'exploració laboral al país asiàtic

Nacho González
Manila (Filipines)

L'edifici va ser construït originalment com a magatzem i no comptava amb les mesures de seguretat més elementals, com sortides d'emergència o alarma antiincendis

"Molts van intentar fugir per les finestres, però estaven cobertes amb una xarxa d'acer molt difícil de destruir", explica Jobert Canillo, que treballava a la fàbrica des del gener

El sector industrial filipí es basa en el menyspreu de la dignitat de les persones per atraure inversions estrangeres i fabricar productes de poc valor afegit a baix cost

Han passat més de quatre mesos des que, el 13 de maig, les espurnes d'un soldador, en contacte amb uns productes químics inflamables, van provocar l'incendi més greu de la història en una fàbrica de les Filipines. Hi van morir 74 persones. Sense ser conscients de la perillositat de les substàncies cremades, algunes de les treballadores van mirar de sufocar les flames abocant-hi aigua, però el seu acte reflex només va ajudar a avivar-les. De fet, la nul·la formació de la plantilla en matèria de riscos laborals o la manca d'etiquetatge dels emulsionants causants de l'explosió són algunes de les greus violacions de seguretat que, després de l'accident, diferents ONG de la zona van detectar a la fàbrica de Kentex Manufacturing, una empresa productora de xancletes. L'edifici, situat en un suburbi de l'asfíxiant zona metropolitana de Manila, va ser construït originalment com a magatzem i no comptava amb les mesures de seguretat més elementals com sortides d'emergència o alarma antiincendis.

Gepanie H. Ramilo, de 21 anys, sosté el seu nadó en braços mentre narra la desprotecció que patia el seu marit, que només feia tres setmanes que treballava a Kentex quan va perdre la vida. "Els obrers no estaven suficientment protegits. No els donaven màscares o guants tot i estar en contacte amb productes químics nocius durant tot el dia", es queixa la jove vídua, que culpa principalment els directius de l'empresa de la desgràcia. La plantilla es queixava recurrentment de l'excessiva calor i la falta de ventilació de l'immoble, circumstàncies que van afavorir la propagació d'un foc que es va iniciar a la planta baixa, però que -sobretot- va afectar el personal del segon pis. "Com que no va sonar cap alarma, a dalt, només es van adonar de l'incendi quan ja el tenien molt a prop", relata Jobert Canillo, supervivent de 21 anys. "Molts van intentar fugir per les finestres, però estaven cobertes amb una xarxa d'acer molt difícil de destruir", explica Canillo, que treballava a la fàbrica des del mes de gener. El dia de l'accident, va aconseguir abandonar el recinte per la porta del darrere, la de mercaderies, ja que l'entrada per a les treballadores estava tancada.

L'accident de Kentex ha posat de manifest les lamentables condicions laborals de les fàbriques filipines, grans exponents de la deslocalització global. Capitalisme sense regles: llargues jornades de treball, retribucions allunyades dels baixíssims sous mínims

existents -entre 6 i 8,5 euros al dia, depenent de la zona del país- i gegantines agències de contractació de personal que alimenten l'exploració de les persones assalariades. "El meu marit cobrava 202 pesos filipins (4 euros) per fer una jornada de vuit hores col·locant i enganxant les tires de plàstic de les xancletes", relata Gepanie fredament. Canillo, que es passava dotze hores fabricant les plantilles de les sabates, percebia la mateixa quantitat indecent. Ambdós van arribar a Kentex a través d'un anunci en una gran agència (CGC). La situació de Jenny I. Basinang, de 33 anys d'edat i amb deu anys d'experiència a l'empresa, era una mica millor. S'encarregava, sobretot, de fer forats a diferents models de calçat. Gràcies la seva antiguitat, ingressava entre 200 i 600 pesos (entre 4 i 12 euros) per les seves dotze hores diàries de feina, depenent de la quantitat de productes que aconseguís acabar.

El model industrial del país es basa en el menyspreu de la dignitat de les persones i els drets humans per atraure inversions estrangeres que cerquen *competitivitat* en la fabricació de productes de poc valor afegit. Les institucions, governades per un oligopoli de dinasties familiars, no tenen cap interès a canviar un sistema clientelista, corrupte i manifestament desigual. Sense anar més lluny, només nou mesos abans de l'incendi, la fàbrica de Kentex havia de passar una inspecció de seguretat i condicions laborals del Departament d'Ocupació filipí. Tampoc no van complir amb les seves obligacions la resta d'organismes involucrats: l'Oficina de Protecció contra Incendis i el govern local. Tot i les seves respectives negligències, no van dubtar a culpar-se els uns als altres després de la tragèdia.

Amb un polo rosa, aspecte juvenil i un tupé dens cap a un costat, Jobert Canillo baixa del cotxe per explicar *in situ* com va

Les nostres victòries també són teves

ecologistes
en acció

... associació
www.ecologistasenaccion.org

AMB TU PODEM FER
MOLT MÉS

La fàbrica de ciment ubicada al costat de l'edifici sinistrat continua la seva activitat / A. M.

Lliure comerç a Cavite

ser l'accident. Recula. És la primera vegada que visita Kentex des d'aquell horrorós 13 de maig i tot segueix igual. El petit edifici es manté en peu mentre les fàbriques del voltant prossegueixen la seva activitat, com si la societat hagués passat pàgina de cop. Les portes dels negocis propers es tanquen al seu pas. Privacitat taxativa, hermetisme total i feina sense treva. Només les parets calcinades i les pintades reivindicatives al mur de l'entrada del recinte deixen entreveure que l'espai té una trista història al darrere.

"A les Filipines, abusen dels treballadors", reflexiona Canillo mentre assenyalava un *graffiti* que mostra un home amb vestit i corbata esprement una de les seves obreres amb un corró. Ara, el jove és el portaveu de Justice for Kentex Workers, una entitat de supervivents i familiars que demana conseqüències penals per a les persones responsables, cosa que encara no ha arribat. Constreteres per la seva situació econòmica, moltes persones afectades han acceptat la indemnització proposada per l'empresa - propera als 3.000 euros, 151.200 pesos per víctima - i han tornat als seus llocs d'origen, majoritàriament zones rurals, per reprendre les seves vides. Un cop signat l'acord, ja no podran exigir responsabilitats davant la justícia.

"El pitjor de tot és que no es traurà cap lliçó de l'accident. La majoria de la gent del país continuarà cobrant per sota del sou mínim i amb feines poc estables", assegura resignada Nitz Gonzaga, vicepresidenta de Kilosang Mayo Uno (KMU), una ONG que ha ajudat molt les víctimes de l'incendi. "Els polítics només parlen, mai actuen", prossegueix Gonzaga. Arnel Salvador, vicedirector executiu de l'organització sindical Workers Assistance Center (WAC), afegeix: "És que, a les Filipines, tot és temporal... menys les promeses".

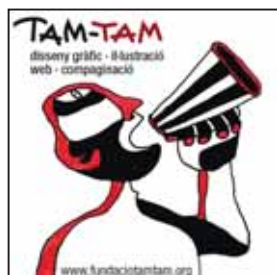
Un dels testimonis de la tragèdia, davant de la fàbrica / ALBA MIR

Fora de Metro Manila, la zona més poblada del país, amb gairebé dotze milions d'habitants, els efectes de la globalització també es fan visibles amb tota la seva intensitat. Una moderna autopista, construïda per transportar ràpidament els productes des de les fàbriques, connecta bona part dels 30 quilòmetres que separen la capital de Rosario, una població de la regió de Cavite. La Zona de Processament d'Exportacions (ZPE) de Rosario és la zona de lliure comerç més gran de les Filipines i hi treballen 85.000 persones. A Rosario, les avingudes principals són amples; els embussos de trànsit, ininterromputs; l'aire, contaminat. La majoria dels comerços són de roba i d'alimentació per a les obreres. En canvi, dins la ZPE de Rosario, tot és diferent: murs que delimiten l'entrada, seguretat privada i un polígon industrial immens amb els carrers buits i muts. Moltes de les fàbriques -electròniques, metal·lúrgiques i tèxtils principalment- ni tan sols tenen rètols de la marca comercial per a la qual fabriquen. Això es deu als anomenats mecanismes de subcontractació. Rosario és la primera etapa de la cadena de producció: la de les jornades extenuants, les feines tedioses i els sous per sota del cost de vida.

És colpidor veure que, divuit anys després, la situació que s'hi viu és exactament igual que la que descriu l'escriptora Naomi Klein al llibre *No Logo*: "A Cavite, la zona econòmica està dissen-

yada com un món ideal pels estrangers. Als afores de Rosario, s'hi han construït camps de golf, clubs per executius i escoles privades per pal·liar les incomoditats del Tercer Món". El govern nacional ha proporcionat a les inversores un territori autònom, on les autoritats municipals no poden accedir: les estrangeres gaudeixen d'exempcions fiscals, d'una legislació favorable i, si s'escau, disposen de les forces de l'ordre. L'objectiu inicial de les zones de processament d'exportacions era atraure l'empresariat estranger perquè, progressivament, impulsés el desenvolupament de la zona. Però el temps ha passat i el suposat desenvolupament no ha arribat. Les condicions a les fàbriques són pitjors que mai i es té por que les empreses, gens integrades al territori, decideixin marxar allà on els ofereixin més avantatges.

"L'atur i la pobresa creixen any rere any a Rosario, no és una vida decent", explica Cecilia V. Tuico, organitzadora del Workers Assistance Center (WAC), que ofereix assessorament legal, formació i educació a les obreres que ho desitgen. A Cavite, l'activitat sindical mai no ha estat fàcil, però el deteriorament constant de les condicions de vida ha fet que més treballadors perdin la por. Al WAC, tenen clar que la lluita continuarà mentre hi hagi explotació a Rosario: anticipen que la desigualtat implacable, tard o d'hora, propiciarà temps de fortes tensions a les Filipines.

Persones sense connexió

Les autoritats berlineses no faciliten l'accés de la gent refugiada a xarxes Wi-Fi. Les dificultats per comunicar-se amb les seves famílies i de fer tràmits burocràtics són un element més del malson quotidià de les desplaçades

Roger Suso
@eurosuso
Berlín

"S'e'm va mullar el carregador del mòbil quan vaig arribar a Grècia. Vaig estar una setmana sense saber res de la meva família, que viu a Damasc, perquè no podia carregar la bateria", diu Hussam Rafe. "A Belgrad, un company de viatge em va deixar el carregador durant unes hores. Vaig anar al McDonald's per connectar-lo a la xarxa elèctrica, però uns vigilants de seguretat em van fer fora. Tampoc em podia comprar un carregador, perquè no tenia cap dinar serbi. Uns dies després, uns activistes me'n van regalar un. Poder parlar amb la família després de tants dies va ser un gran alleugeriment. Sé que estan bé", explica.

Rafe està assegut a terra. A les mans, hi té un got de plàstic d'aquells que expedeixen les màquines de cafè instantani de les sales d'espera. Beu a glops petits mentre explica el seu viatge d'exili de Síria a Alemanya. "A Hongria, no vaig tenir problemes per connectar-me a Internet. Podia parlar cada dia amb la meva família i fins i tot veure els horaris dels trens de Budapest a Munic. Els activistes i els periodistes van ser molt amables", explica, "ens van proporcionar lladres i adaptadors per poder endollar els nostres mòbils i passar l'estona".

A Berlín, però, tot és diferent. Rafe està allotjat a l'alberg per a refugiats i refugiades que s'ha improvisat al pavelló d'esports Jahn del barri berlès de Neukölln. 182 persones conviuen en un espai de 800 metres quadrats. La majoria de persones provenen de Síria, però també n'hi ha de l'Iraq, del Iemen i de l'Afganistan.

"Tu tens Internet al mòbil?", em pregunta Rafe en anglès. "Sí que en tinc", contesto. "Et faria res activar el tethering (la funció que et permet convertir el telèfon mòbil en una xarxa Wi-Fi apta per altres dispositius)? És que m'agradaria consultar els correus electrònics per veure si hi ha novetats del meu expedient de sol·licitant d'asil". Cinc minuts després, Rafe exclama: "M'he pogut connectar i he vist que el mes vinent m'ingressaran l'ajuda". La quantitat és de 143 euros mensuals.

Un recurs necessari

Els *smartphones* no són pas articles de luxe, sinó uns instruments essencials per a la supervivència de la gent refugiada. "Fer una trucada d'emergència o enviar un WhatsApp són accions clau en el camí cap a l'exili d'una persona", explica Melanie Schmidt, una voluntària del col·lectiu Freifunk. L'organització a la qual pertany combat la bretxa digital establint una infraestructura de xarxes lliures i independents de Wi-Fi: "Accedir a la xarxa i al món digital és molt important per l'accés a una nova vida i a un nou començament en un país desconegut". "Cal garantir el dret a la connectivitat de les persones refugiades perquè tinguin alguna possibilitat de prosperar", sosté l'activista.

Un *smartphone*, òbviamment, només és realment útil si es pot accedir a Internet d'alguna manera o altra. Però l'accés a la xarxa és força feble a Alemanya, per a les refugiades és un bé escàs i l'Estat alemany no facilita una connexió sense fils al pavelló Jahn. La llei tampoc no facilita l'establiment de xarxes

Activistes croats ofereixen Internet gratuït als migrants a la ciutat fronterera de Tovarnik

obertes a tercers. "És un gran problema que no hi hagi Wi-Fi als albergs de refugiats", explica Schmidt.

Rafe fa una setmana que és a Neukölln. S'hi haurà de quedar almenys tres mesos, que és el que preveu l'Estat. Al centre de primer acolliment, dorm en un espai obert, en una llitera al mig de la pista. Durant aquest període, Rafe no pot traspasar els límits de la ciutat perquè hi ha una llei que el confina a viure al centres d'acollida i li prohibeix abandonar el lloc de residència assignat. Rafe tampoc no es pot connectar amb facilitat a Internet, tot i tenir un dispositiu que li permet navegar perfectament. "El desgast psicològic és elevadíssim", exclama, mentre compta els dies que falten per veure una xarxa lliure instal·lada i un router obert i gratuït.

"Sabem que aquest és un gran problema per als refugiats", afirma Schmidt. Les autoritats alemanyes qualifiquen l'accés a Internet als centres d'acollida de "desitjable, però no obligatori". El secretari general de la Unió Social Cristiana (CSU) -el partit que governa el *land* de Baviera i agermanat a Angela Merkel- va arribar a insinuar que els refugiats "no eren tan pobres" si parlaven amb *smartphones*. Els comentaris racistes contra la gent refugiada i els seus telèfons estan força estesos entre la societat.

"La tecnologia digital és molt barata", sosté Schimdt. Segons ella: "No costaria gens configurar una xarxa Wi-Fi en aquest centre. Si no s'instal·la, és una forma de càstig pels refugiats, que necessiten Internet. Han de poder obrir el mapa de la ciutat, consultar els correus electrònics, presentar-se a ofertes de feina...". Per a Rafe, el més important és poder parlar amb la família: "Saber si encara viuen. Dir-los que sóc viu". ♦

Les refugiades a Berlín no poden traspasar els límits de la ciutat i estan confinades a centres d'acollida. La falta d'accés a comunicacions els hi suposa un desgast psicològic afegit

El secretari general de la Unió Social Cristiana (CSU) -el partit que governa el 'land' de Baviera- va insinuar que els refugiats "no eren tan pobres" si parlaven amb 'smartphones'

DICCIONARI POLÍTIC - TÈXTEL

@Glutamatik

<p>Posar-se la manta al cap</p> <p>Adaptació de "liarse la manta a la cabeza". Fa referència a prendre una decisió sense pensar gaire en les conseqüències, sense escoltar, sense veure-hi.</p>	<p>Tirar de la manta</p> <p>Fer pública informació compromesa. Mostrar una realitat amagada de forma fefaent.</p>	<p>Manta de pals</p> <p>Reacció política davant dels conflictes socials preuinats als mitjans de comunicació com a "problemes d'ordre públic".</p>	<p>Top manta</p> <p>Venta ambulants tradicional on els venedors són negres. Sistema de recollida d'estoc "two seconds".</p>
---	--	---	---

DIBUIX: VICTOR LAMÀ / GUIÓ: ROGER

Rosella

28-29

El Festivalletteratura de Màntua, a la Llobardia, és un dels fruits culturals més saborosos de la regió

30

Sílvia Tomàs ha recorregut part de la península amb les seves cançons compromeses. Ara prepara nou disc

El ritme salvatge d'una política feta per sota

Al cor de la ciutat de València, 'Batallar // Batallem' és una exposició atípica que combina artistes inclassificables amb explosions de vida en comú al voltant del popular i la música

Es parteix de l'obra del músic Llorenç Barber, l'artista Rafael Tormo i el grup Orxata Sound System, defensor de la cultura lliure

En un acte, el poeta Antonio Méndez Rubio i el filòsof Santiago López Petit van parlar de la política del ritme i del malestar social

Marta Z.

Lonze de setembre passat, mentre a Barcelona corrien diades històriques cap a les eleccions del 27-S, a València hi havia un rebombori desorganitzat, desbordant i caòtic en una petita sala d'exposicions que, abans, havia estat un espai per baralles de galls: La Gallera. A mitja tarda, instruments de vent i percussió ressonaven pels carrers del centre turístic de la ciutat amb la Xaranga Caramelo, que desfilava amb cartells per anunciar la celebració que iniciava: *Fes'ta Vida*.

Arrossegats per la música de carrer, una idea volia envoltar aquesta implosió musical. Un cop dins La Gallera, es feia el silenci. El poeta i assagista Antonio Méndez Rubio (Badajoz, 1967) afirmava la política del ritme com una forma de trobar-nos, de sentir. Preguntava. "Qui ens impedeix escoltar? Quina és la relació entre el no escoltar i un nou tipus de feixisme?" Al diàleg, assegudes al terra en cercle i abraçades per més d'una cinquantena de persones, hi col·laborava el filòsof Santiago López Petit, que parlava d'interrompre el sentit d'esta realitat basada en un malestar social que ens porta a la mobilització global. Paraules suspeses a l'aire, "escolta atenta, com la que ja no es dona a les universitats", comentaven els dos, amb una llarga trajectòria docent.

Aquella atenció i els seus ressons, que demanaven ser recollits per poder continuar pensant-los, van immiscir-se amb la música extravagant sense límits del grup ESOC: avantguarda sonora gamberra que mesclava acció, desobediència i clima de rave. Escolta i acció com a actes polítics, amb una irreverència que recorda les lletres i els videoclip d'Orxata Sound System, l'obra dels quals impregna l'estil trencador de la programació. La gent va acabar ballant al centre de la sala, mentre semblava que un grapat de bàrbar valencians celebressin la destrucció de certs codis de la modernitat. Una imatge en diàleg de la

València que no es deixa organitzar ni modernitzar, que no es deixa categoritzar per ser governada. Una conversa que complementaven els coordinadors de *Batallar* (Àngel Gallego i Marc Delcan): "Açò no és tant una exposició com una disposició de persones amb ganes d'explorar límits".

Resistència popular i cultura comuna

Batallar / Batallem s'enuncia com un espai de trobada i, precisament, són trobades estranyes en una fase de joc amb les institucions, el que s'ha esdevingut aquí. Les tres trajectòries en què s'ha basat aquest experiment expositiu són les del compositor Llorenç Barber (amb la reformulació del toc de campana), l'artista Rafael Tormo (amb la proposició de la implosió com un lloc polític on col·laborar) i els ja esmentats Orxata Sound System (amb la remescla sense límits i la defensa de la cultura lliure). A la inauguració del 5 de juny, al bell mig d'una estructura de fusta de 500 quilos amb forma de con truncat invertit que dominava l'espai de la sala, s'hi van sentir campanes estranyes i música electrònica de Carles Bianco. També hi havia coets *borratxos* impulsats per Tormo, que recordaven aquells personatges tapats amb unes mantes d'una famosa *performance* de Joseph Beuys.

La proposta d'aquest *Batallar* és la d'un muntatge limitat que accentua la presència del que hi ha. Un muntatge que s'ha anat bigarrant i ha anat canviant amb el pas de la gent: un espai disposat on és possible deixar empremta, obrir l'atenció dels revolucions i els gestos que estan canviant el món. Com assenyala Barber a l'entrevista feta per a aquest muntatge: "Espanya és un país de sords i la música ja no és construir o compondre... sinó atendre el so".

Des d'aquell dia, la presència amb veu i cos del cantant flamenc-experimental Niño de Elche amb Rafel Arnal ha trencat el silenci i l'espai. En una nit màgica de juny, s'alternava un diàleg entre cant d'estil contemporitzat amb el cant popular *flamencat* i la veu trencada de la mexicana Montserrat Palacios. La

Hi ha una València que no es deixa organitzar, que no es deixa categoritzar per ser governada

+ INFO:

Podeu trobar accions, esdeveniments, fotografia i vídeos d'entrevistes a:

- > Facebook: Batallar / Batallem València
- > Canal de Youtube: Batallar-batallem
- > Catàleg (disponible a LLIBRERIES de la generalitat): <http://www.formo.org/>

Pròximament, es llançarà una campanya de micromecenatge per editar una versió 2.0 del catàleg

Identitat, conflicte, valencianisme i cultures populars

L'anterior govern del PP havia aprovat, en solitari, la llei de reconeixement, protecció i promoció de les senyes d'identitat del poble valencià al parlament. Va ser un intent de retornar al moment polític de la transició a través de la protecció de festivitats religioses i taurines, donant una rellevància especial a la secessió lingüística. L'anomenada Batalla de València fou la lluita pels símbols que va fer necessari posicionar-se, dominant el debat de quina transició es volia. Es va plantejar, primer, com una qüestió identitària i, després, de classe, de gènere, etcètera. Aquella batalla es va donar per tancada amb el pacte per la unitat de la llengua, però *Batallar / Batallem* ha volgut recuperar la noció de conflicte inherent a la cultura. Amb el canvi electoral, al *cap i casal* es plantegen noves preguntes sobre com es definirà el valencianisme polític. Amb aquesta exposició, s'exhibeix un conflicte obert en què la identitat i la folklorització de la cultura popular no es deixa tancar.

performance de Yolanda Benalba, una jove valenciana, va voler cridar l'atenció sobre el masclisme inserit a la cultura popular, la institucional i l'alternativa amb l'acció *Esgarrapades*, que explotava amb un crit ofegat.

El crit era el punt de partida, la intenció era començar a organitzar-se al voltant del ritme. O "proposar un terratrèmol per sacsejar les familiaritats i pensar les polítiques de la quotidianitat", comenten des de l'equip de coordinació de *Batallar*.

Després del crit, l'organització de la vida

Amb aquest objectiu i mentre s'escriuen aquestes línies, es preparava una paella política a deshora. Marc Sempere (del col·lectiu Compartir dóna gustet) va coordinar una acció que començava amb la compra dels ingredients, juntament amb l'artista de Sabadell Anna Recasens. La música dels valencians Senior i el cor brutal amb la cantant Maria Arnal arrodonien aquesta *paella política*. Durant unes quatre hores, es va recuperar l'art de la quotidianitat, dins un espai institucional artístic, per fer una paella de manera coral. Tenint en compte, com assenyala Recasens, "la potència de reunir gent sense un objectiu determinat, compartint i gaudint; una proposta tan difícil als territoris més al nord". L'acte proposava compartir intuïcions, formes de sentir, reprendre aquests posicionaments, fer en comú i deixar escrit tot allò sobre el con truncat invertit que, sobre la sorra central de la planta baixa de la sala, s'ha convertit en vertader símbol poètic d'una forma distinta de fer (art?).

Batallar el que ve. S'han convocat dues trobades els dies 24, 25 i 26 de setembre. La primera, per parlar del mite ple i de la visibilització dels homes a la cultura popular. L'han anomenat *Batallem* ple d'homes i és una crida a repensar aquests espais culturals. La segona, el cap de setmana, és una trobada per enllestir un llibre il·lustrat col·lectiu amb tot allò que ha pogut succeir: prendre l'espai i fer un taller obert on exposar paraula, imatge, il·lustració i ritme. Organitzar-se des de l'ober-

tura i l'atenció als altres. La idea, en aquesta sala d'exposicions on pràcticament no podem trobar cap objecte o obra que considerariem una peça artística, era intentar mesclar les intervencions i veure què en sortia. Fer-ho buscant una sincronia puntual, més que un conjunt harmoniós de sentit únic. Fent-ho juntes i a partir dels elements presents a les cultures populars dels territoris que habitem. Sembla que una conclusió d'aquest desgavell que encara és possible a les cultures populars, les que van per sota, és que tot el que ens desborda és el que ens fa moure'ns. ◀

El projecte es va presentar amb un peu al carrer i l'altre en un espai expositiu

Literatura sobre roig

Sis-cents voluntaris, quatre-cents autors, dos-cents esdeveniments, quatre dies, dinou anys. Són les xifres del Festaletteratura de Màntua (Llombardia, Itàlia), un dels fruits més saborosos, avui, d'un territori històricament privilegiat en la història de l'art i l'esquerra italianes

Oriol Fuster Cabrera
@oriolfc

L'escriptor sard Marcello Fois va entrevistar el crític Luca Massimo Barbero sobre artistes amagats, maleïts de gran talent a l'ombra d'algú més popular

L'intel·lectual Tzevan Todorov va recollir vides de persones que, podent renunciar a tota consideració ètica i actuar de forma egoïsta, creixen i pensen en comú

Vespreja a la plaça Leon Battista Alberti i un grup d'adolescents envoltat de públic entrevista un autor. L'activitat, *Blurandevit*: triats d'entre sol·licituds d'arreu del país, els voluntaris són convocats dies abans per fer convivència i preparar els intervisus que faran cada jornada. Són centrals per al desenvolupament d'un esdeveniment molt popular i les cares ho dibuixen -l'espant de la responsabilitat, la il·lusió de l'oportunitat, l'adrenalina havent jugat.

També són adolescents qui presenta les conferències, xarrades, debats i taules rodones -mai presentacions de llibres: per a això ja hi ha, arreu, molts altres espais. Sols, o moderats per periodistes especialitzats i altres autors, els narradors exposen idees i realitats que han treballat en les seues obres a espais històrics de la ciutat, dignificats i recuperats per a l'ocasió. Cues a la seu del Festival, cada any, la matinada abans que comencen a vendre les entrades.

L'escriptor sard Marcello Fois entrevista el curador, divulgador i crític Luca Massimo Barbero sobre artistes amagats en l'evidència, maleïts de gran talent a l'ombra d'algú més popular; Tzevan Todorov recull vides de persones que, en una situació extrema, podent renunciar a tota consideració ètica i actuar, per supervivència, de forma egoïsta, creixen i pensen en comú; Percival Everett es riu del mort i de qui el vetlla i reflexiona sobre llenguatge, música i símbols.

Adolescents carreguen fustes, bidons, palets, taules, teles, llums, equips de so i cadires; netegen; col·loquen senyals que orienten els visitants. Joves fan vídeos, textos i fotografies. Persones amb joventut acumulada, finalment, treballen durant tot l'any -amb invisibilitat gibel·lina- per preparar-ho; fan que Màntua recupere, durant quatre dies, l'esplendor d'antany. ◀

La **Directa** utilitza els serveis de **foli verd gràfiques**
C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

DIVA HOGAR
REPARACIONS 24H
REFORMES
BARCELONA
93.346.86.01
SANT FELIU DE LLOBREGAT
93.105.77.83
www.clubdivahogar.com

bodega **La Risa**
OBRIM CADA DIA
AV. VALLCARCA 81
VINI, VERMUT, TAPES I CERVESES AUTÈNTIQUES
-ENTITAT CULTURAL SENSE ANIM DE LUERE-

SERVEI DE TAXI 620 20 91 20
de 18h a 06h • Barcelona

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

La recuperació de l'espai públic és un dels pilars del certamen / FESTIVALETTERRATURA

Voluntariat i associacionisme per driblar la Història

La Gazzetta di Mantova, el periòdic en actiu més antic d'Europa, fou fundat el 1664. El ducat de Màntua coronava, així, quatre segles d'esplendor de la dinastia dels Gonzaga: és a la seua cort on es formà Claudio Monteverdi, on Giuseppe Verdi situà el *Rigoletto* i on Leon Battista Alberti i Andrea Mantegna edificarien i pintarien alguns dels

seus projectes més importants. Cantada per Dant i Virgili, la "Llombardia austríaca" és clau per entendre la història de l'art avui.

Envoltada de llacs, Màntua és fronterera amb la província d'Emília-Romanya, regió que manté en forma de cooperativa el gruix de l'economia, tot i el context europeu de teixit productiu arrasat per les

crisis financera i econòmica. La capital, Bolonya, és coneguda com la "ciutat roja"; i és entre els terrenys circumdants al veí riu Po que se situa l'oscaritzada epopeia de resistència antifeixista *Novecento* (Bernardo Bertolucci, 1976), un film cabdal en l'imaginari cultural italià.

La majoria d'aplecs i festes populars que poblen l'estiu mantua

són, així, obra i gràcia del que resta d'una esquerra italiana que es féu l'harakiri en els 90, i el retrat d'Enrico Berlinguer corona un Primer de Maig deslluït, que el 2015 s'ha celebrat en una fàbrica ocupada pels treballadors. Avui, el primer projecte col·lectiu d'esta ciutat dels sants Llombarda és un festival literari.

Enric Luján
Drones
 Sombras de la guerra contra el terror
 ISBN 978-84-92559-63-3 | 176 págs. | 12 E
 VIRUS
 www.viruseditorial.net

ENTREVISTA A SÍLVIA TOMÀS CANTAUTORA

“Alguns cantants transmeten l'emoció d'un poble i aquesta és una tasca important”

“Els meus referents musicals són molts i variats. Escoltant Víctor Jara o Violeta Parra, per posar dos exemples, he arribat a conèixer realitats que no he viscut”

“Les meves lletres parlen del món en què vivim, en el que podríem viure i en el qual molts hem escollit lluitar. Parlen de la necessitat de tornar a allò humà”

Escolta-la a:

<http://silviatomas.net/discografia/desaprendiendo/>

/ ARIANA NALDA

Amb tan sols 24 anys, nascuda a Nou Barris (Barcelona), l'artista ha recorregut part de la península amb les seves cançons compromeses, plenes d'emoció i veritats. Acaba d'estrenar lloc web i prepara el seu proper disc

Ana Sofia Cardona
@marihipotenusa

Quan va començar la teva afició per la música?

Quan tenia dotze anys, els meus pares em van regalar la meua primera guitarra i vaig començar a fer cançons. Al col·legi, hi havia un professor que feia classes de rock; ens vam ajuntar quatre noies i vam estar tocant a les festes del col·legi, del barri, etcètera durant set anys. En aquesta època, jo ho feia d'una forma natural. Vaig començar a veure-li el sentit al cap dels anys.

Què és la música per a tu?

La música ens explica la història des de diferents perspectives. Serveix per apropar llenguatges, per explicar-nos coses que no es poden dir d'una altra manera, perquè entra per un canal emotiu que cap llibre d'història pot utilitzar. I també és terapèutica. Cantar em serveix perquè tinc una ànsia de canvi i de transformació, no solament del món, sinó de mi mateixa i del que visc. La música m'ajuda a canalitzar-ho en forma de cançó.

De què parlen les teves lletres?

Parlen del món en què vivim, en el que podríem viure i en el qual molts hem escollit lluitar. També parlen de la responsabilitat que

tenim amb la vida, del retorn a la terra, de la necessitat d'aprendre a interpretar-la i a relacionar-nos amb ella, entre nosaltres i amb nosaltres. Són cançons que parlen de la necessitat de tornar a allò humà. No hi falten temes dedicats als amors.

Quins són els teus referents musicals?

Són molts i variats. Escoltant Víctor Jara o Violeta Parra, per exemple, he arribat a conèixer realitats que no he viscut, gràcies a la profunditat de les paraules, acompanyades de veu i música. També amb Silvio Rodríguez, Chavela Vargas, Atahualpa Yupanqui, Extremoduro,... Penso que alguns cantants poden transmetre l'emoció de tot un poble i aquesta és una tasca important i molt bonica.

Quina relació tenen les teves cançons amb l'activisme?

Podríem dir que són part de l'activisme que faig, juntament amb els músics que m'acompanyen i les persones amb les quals camino. La nostra primera font d'acció no és solament la música: les nostres diferents fonts d'acció fan la música. És a dir: si no estiguéssim fent el que fem, no hi hauria contingut per a les lletres.

Què va significar el 15-M per a tu?

Va ser un punt i a part en la meua vida ja que vaig trobar moltes persones afins. En aquell moment, jo cantava els meus temes pel barri de Gràcia i la gent m'escoltava. Va ser a partir d'aquest moviment, però, quan la gent va començar a donar un sentit a les meves cançons; els donava força i, així, vaig veure la transcendència del que passava quan feia música.

Què opines de la mercantilització de la música?

No crec en la mercantilització de la cultura en general. Sí que crec que és important començar a pensar col·lectivament com volem accedir i construir l'art i la cultura: fer un exercici de valoració, pensar estratègies per poder-lo compartir lliurement i, alhora, ser recíprocs amb l'obra perquè aquesta pugui seguir desenvolupant-se.

També penso que és important que no desaparegui l'acte d'altruisme que es dona quan es comparteix la cultura.

Acabes d'estrenar una pàgina web. Què hi podem trobar?

Un apartat amb els vídeos que s'han anat fent; un altre amb els concerts que s'han de fer; un històric amb totes les cançons perquè la gent pugui descarregar-les gratuïtament, i una petita presentació del nostre projecte.

Qui és Silvia Tomàs en el dia a dia?

Silvia Tomàs és el meu nom real; aquesta sóc jo, amb les meves coherències i incoherències, amb les meves ànsies de canvi intern i extern. Juntament amb altres persones, estic vivint l'experiència de conviure mirant el present i el futur com a part de la nostra responsabilitat. Visc en una comunitat on compartim molts recursos i tasques, per exemple, el cultiu de l'horta, la recuperació de cultius abandonats, l'intercanvi amb altres comunitats... En definitiva, visc de la vida... i aquesta vida de vegades et dona unes tasques i de vegades, unes altres.

I com vius la teva condició de dona avui dia?

Actualment, ser dona i ser home està molt lligat al sistema de dominació capitalista. Ser dona avui dia, per a mi, és una responsabilitat d'empoderament juntament amb els homes, no contra ells, per recuperar part del que som com a éssers humans. Hem de cooperar per desxifrar rols i rangs, per compartir vivències, experiències i sentirs. Sense aquest *compartir*, ens tenen dividits i enfrontats.

Com veus el futur? Quan sortirà el proper elapè?

M'agradaria continuar sent observadora per posar notes i música a tot el que vaig veient, a la transformació social que ens queda per davant. Sobre el nou disc, començarem a gravar-lo a finals d'any. Inclourà una cançó anomenada “Carta a Kobane”, sobre la lluita que està duent a terme el poble kurd. ◀

RESSENYES

Per acceptar el mercantilisme?

Ignasi Franch
@ignasifranch

A *El bien en las cosas*, el filòsof Emanuele Coccia proposa una reflexió calidoscòpica sobre la mercaderia i la publicitat, sobre les seves funcions, simbologies i relacions amb l'individu i amb l'espai públic. L'italià usa una prosa suggeridora per vestir les seves exploracions, la seva cerca de paradoxes i similituds i dissimilituds entre el passat i l'actualitat. Compara els grans emplaçaments publicitaris amb l'arquitectura religiosa; remet al pop art i reivindica el valor de la publicitat com a arxius de moments (i només de moments, caduc com és el llenguatge dels anuncis) del present.

L'italià sembla partir d'una tesi reactiva: el valor de la mercaderia no ha de ser menystingut. El mercantilisme, a parer seu, connecta amb una modernitat que afirma la vida ordinària i nega la possibilitat de felicitats supraterrènals, substituïdes per les promeses de benestar fugaç a través de la compra i l'ús de béns. El discurs pot resultar molest pel públic lector més hostil a la mercantilització de la realitat, però la voluntat de l'autor no és mitificadora... o no ho és més que si valorés l'estètica o la importància d'una cate-

dral gòtica en la vida pública. Al cap i a la fi, Coccia acaba recalcant quelcom expressat amb comptagotes en pàgines prèvies: acceptar la publicitat no suposa "defensar la causa d'un consumisme desfermat".

El postmodernisme, sovint qüestionat des de posicions esquerranes per la seva tendència al relativisme extrem, és alhora un camí possible de superació de l'humanisme clàssic i els seus peatges colonialistes i androcèntrics. En el mercantilisme, es pot veure un antropocentrisme modern, ateu, un pedaç en forma de lloança dels béns en el camí cap a altres models socials? Coccia no arriba tan lluny: es limita a acceptar les misèries de l'existència humana i a agermanar els atacs als béns materials amb la inèrcia discursiva de les religions i de l'idealisme platònic. Amb tot, parteix d'una visió europea. Insisteix, per exemple, que les ciutats contemporànies han estat abandonades pels déus. Aquest, però, no sembla un fenomen global en temps de rearmaments teocèntrics. ◀

LLIBRE

El bien en las cosas. La publicidad como discurso moral

Autor: Emanuele Coccia

Editorial: Shangrila Ediciones

Pàgines: 130

Sobreviure a una plaga

José Bracero
@Bracero666

Si el concepte *plaga* es pot aplicar a alguna de les malalties mortals que han proliferat el segle xx, seria -sense cap mena de dubte- a la SIDA. Els terribles càlculs fets fins als nostres dies aboquen xifres esfereïdores: ha provocat milions de morts i és la malaltia que s'ha endut més pacients joves en el món desenvolupat durant el darrer segle. L'any 1987, els tractaments antiretrovirals ja existien als EUA, però amb preus prohibitius i resultats poc eficaços (la mortalitat era gairebé del 99%). Aleshores, es va crear l'associació ACT UP a Nova York, el moment al qual ens transporta el multipremiat documental de David France *How to survive a plague*.

Eren els temps del naixement i l'inici de les accions reivindicatives (sovint utilitzant la desobediència civil) que va dur a terme aquest grup durant deu anys (1987-1996). ACT UP no solament lluitava per la investigació i la introducció al mercat ianqui dels nous tractaments contra la malaltia que es desenvolupaven a Europa, sinó que també donava veu a la comunitat gai, la més castigada per l'epidèmia (més

del 20% va ser contagiada). Això afegia un estigma social enorme al voltant de la malaltia i els infectats, ja que es considerava que el problema era exclusiu d'una comunitat poc acceptada en un país tan conservador i religiós com els Estats Units dels anys 80. L'aleshores president, el republicà Ronald Reagan, parlant sobre la malaltia i la comunitat gai, va declarar: "Si els seus hàbits de vida els causen la mort, que canviïn d'hàbits". El film, que té un gran valor periodístic, reivindica l'activitat incansable de les activistes d'ACT UP: la pressió exercida contra el govern i les farmacèutiques va aconseguir canvis històrics i avenços mèdics importants que van salvar milions de vides. Sempre sota la mateixa consigna *Act up! Fight Back! Fight AIDS!* (Porta't malament! Contraataca! Lluita contra la sida!). En definitiva, història de la societat contemporània.

CINEMA

How to survive a plague

Director: David France

Guionistes: David France, Todd Woody Richman,

Tyler H. Walk

Durada: 109 minuts

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57
serveis financers ètics i solidaris

www.coop57.coop

ger
ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

Cidel PI 25.Ribes,(Garraf),Països Catalans
08810.Tlf:93 896 12 00.ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

**KAMILOSETAS
MUSKARIA**

distribuidora llibertària

www.nodo50.org/kamilosetas
kamilosetas@nodo50.org

Productos
de la
terra!

El portal
de venda
de productos
dels PPCC

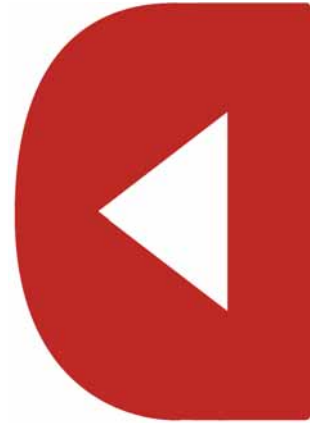
www.productesdelaterra.cat

COL·LECTIU RONDA

assessorament JURÍDIC
a PERSONES i entitats
d'economia SOCIAL

www.ronda.coop

inDirecta

/ ROBERTO RIVAS

“La desobediència és el gran instrument pel canvi social”

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

El 18 de febrer de 2013, et vas convertir en un símbol de la lluita pel dret a l'habitatge en exhibir un cartell de Stop Deshauccios mentre et negaves a desnonar una dona de la Corunya. Va ser una acció meditada?

Des de jove, he estat implicat en moviments ecologistes i de suport a la minera, per la mobilitat o pels drets del col·lectiu migrant. Sectors que, amb la crisi econòmica i les polítiques del PP, es troben encara més depauperats i als quals, des del cos de bombers, intentem ajudar.

Tenir una feina que t'acosta a la població, ets fa ser més conscient de les desigualtats socials?

Vius la cruesa d'algunes situacions de primera mà. No cal que ningú t'ho expliqui ni que et presentin estadístiques. Quan sufokes un incendi produït per les espelmes que han d'utilitzar les persones afectades per la pobresa energètica, t'adones de la dimensió d'un drama del qual ningú no parla. Els nostres clients no són gent adinerada, sinó famílies en situació d'extrema precarietat. I passa el mateix amb els suïcidis, silenciacions mentre traiem cadàvers un dia sí l'altre també.

És contraproduent silenciar-los?

Se n'hauria de parlar, sempre amb cura i sense caure en la informació groga i escabrosa, cosa que seria contraproduent. No fer-ho impedeix atacar-ne les causes, que darrerament estan causant veritables estralls.

Malgrat els indicis de recuperació econòmica que apunten els diferents governs, les injustícies no s'han pal·liat pas?

Calen polítiques més incisives perquè, des de Stop Deshauccios, no hem parat de constatar les penúries quotidianes que viuen moltes famílies. Alguns ajuntaments mostren la voluntat d'afrontar-les, però, sense mesures de gran calatge contra la usura bancària i per la cura de les persones, no arribarem enlloc.

És fonamental que s'entengui la naturalesa estructural d'aquestes realitats?

Molta gent n'és conscient, però, a més de posar-hi pedaçs,

calen pautes de consum i de valors que dibuixin un altre tipus de societat. Ho hem vist amb el drama dels refugiats. És evident que hem d'actuar davant l'emergència humanitària, però cal palesar l'origen d'aquesta tragèdia -l'Estat espanyol i els grans capitals fan negoci amb la venda d'armes i les guerres- ja que ningú fuig del seu país per voluntat pròpia.

Entens que pot haver-hi gent predisposada a actuar però que tem perdre el seu lloc de treball?

No podem demanar a tothom que faci el que no està disposat a fer, però tampoc creure que defensant una determinada lluita des de l'ordinador canviarem les coses. Hem de tancar la televisió, sortir al carrer, estar al costat de les famílies afectades i, després, actuar en conseqüència. Em refereixo a actes tan senzills com posar els diners a una banca ètica o deixar de consumir productes que sorgeixen d'explotar les persones i els recursos naturals.

En l'àmbit particular dels bombers, fa anys que esteu reclamant una llei de focs estatal. Creus que sou un col·lectiu infravalorat?

Som l'experiment en gasosa de les polítiques privatitzadores que practica el govern espanyol en l'àmbit dels serveis. Ha posat la nostra gestió en mans de quatre empresaris que avantposen la suposada rendibilitat del servei a les seves funcions. Fa anys que advertim d'aquesta tendència: a part de sortir cara, afebleix una estructura bàsica per cobrir les demandes de la ciutadania en una societat democràtica.

A Galícia, això és especialment greu?

Respon al clima mafiós que ha instal·lat el Partit Popular durant les últimes dècades. Molta gent viu d'aquesta idiosincràsia clientelista que, a escala local, es tradueix en una agència de col·locació on cadascú mira pels seus interessos. És molt difícil desmuntar-la i crear una hegemonia progressista des de la base. Només ho farem mitjançant la lluita al carrer i, des de la societat més crítica, exercint la desobediència, un dels principals instruments pel canvi social. ◀

Roberto Rivas

Bomber, membre de Stop Deshauccios A Coruña

Tothom recorda Roberto Rivas com el bomber que, ara fa dos anys i mig, es va resistir a deixar sense casa Aurelia Rey, una octogenària de la Corunya sobre la qual pesava una ordre de desnonament per no pagar dos mesos de lloguer. Arran d'aquella acció, Rivas i set dels seus companys van ser condemnats a 600 euros de multa com a responsables d'un delictes d'ordre públic. Però, ni aquesta sentència ni les quatre multes que ja acumula l'han apartat del seu compromís amb els sectors populars de Galícia. Davant el retrocés de les llibertats i les injustícies que assetgen àmplies capes de la població, Rivas continua involucrat en espais de protesta com una veu més. “Hem de fugir dels protagonismes i pensar en el col·lectiu, ja que avui és sinònim de ruptura”, afirma. Segons ell, l'episodi amb Rey, que va aconseguir un lloguer social arran de l'acció, demostra la necessitat de ser al carrer per defensar els drets bàsics i una societat més justa i igualitària.